

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví B5345

Veronika Vrbková

Studijní obor: Zdravotní laborant 5345R020

**IZOLACE NUKLEOVÝCH KYSELIN Z PLAZMY PRO
DIAGNOSTIKU PACIENTŮ S MELANOMEM**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Doc. RNDr. Martin Pešta, Ph.D.

PLZEŇ 2021

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta zdravotnických studií

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika VRBKOVÁ**
Osobní číslo: **Z18B0301P**
Studijní program: **B5345 Specializace ve zdravotnictví**
Studijní obor: **Zdravotní laborant**
Téma práce: **Izolace nukleových kyselin z plazmy pro diagnostiku pacientů s melanomem**
Zadávací katedra: **Katedra záchranářství, diagnostických oborů a veřejného zdravotnictví**

Zásady pro vypracování

- Zpracovat seznam odborné literatury
- Stanovit cíl kvalifikační práce
- Zpracovat teoretickou a praktickou část práce dle požadavků FZS
- Popsat metodiku praktické části
- Vypracovat diskuzi a závěr kvalifikační práce
- Dodržet formální úpravu kvalifikační práce dle požadavků FZS
- Dodržet citační normu

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah grafických prací:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- RAPLEY, Ralph a David L. MANNING, ed. Methods in Molecular Biology: RNA Isolation and Characterization Protocols. United States: Humana Press, 1998, 264 s. ISBN 0-89603-393-7
- FORETOVÁ, Lenka, Eva MACHÁČKOVÁ, Jana ŠMARDOVÁ a Jitka PACHOLÍKOVÁ. Molekulární biologie a genetika nádorů. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-3324-1
- BROWN, T. A. Klonování genů a analýza DNA: úvod. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. ISBN 978-80-244-1719-6
- AUSUBEL, Frederick M. a Robert E. KINGSTON. Short Protocols in Molecular Biology. Fourth Edition. United States: John Wiley, 1999, 1104 s. ISBN 978-0-471-32938-1

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. RNDr. Martin Pešta, Ph.D.

Katedra záchranářství, diagnostických oborů
a veřejného zdravotnictví

Datum zadání bakalářské práce: **1. června 2020**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2021**

PhDr. Lukáš Štich, MBA
děkan

Mgr. Stanislava Reichertová
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a všechny použité prameny jsem uvedla v seznamu použitých zdrojů.

V Plzni dne 30. 3. 2021

.....

vlastnoruční podpis

Abstrakt

Příjmení a jméno: Vrbková Veronika

Katedra: Katedra záchranářství, diagnostických oborů a veřejného zdravotnictví

Název práce: Izolace nukleových kyselin z plazmy pro diagnostiku pacientů s melanomem

Vedoucí práce: doc. RNDr. Martin Pešta, Ph.D.

Počet stran – číslované: 42

Počet stran – nečíslované: 39

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 37

Klíčová slova: MikroRNA, melanom, izolace, plazma

Souhrn:

Cílem této práce bylo zjistit, zda je kolonková metoda se silikátovou membránou vhodná pro izolaci molekul mikroRNA z plazmy pacientů léčených pro melanom a zda poskytuje dostatečný výtěžek pro diagnostické a prognostické stanovení pacientů. Pro izolaci molekul miRNA z plazmy získané z plné krve byla použita souprava značky Qiagen a parametry izolované RNA (koncentrace a čistota) byly měřeny na přístroji Nanodrop 1000.

Práce je rozdělena do části teoretické a praktické. V teoretické části je popsána patogeneze nádorového onemocnění a charakteristické znaky maligně transformovaných buněk. Dále je v této části kapitola zaměřující se na druhy rakoviny kůže, podrobněji pak na samotný melanom. Ke konci teoretické části je popsána miRNA a její vztah k rakovině, metody stanovení těchto molekul a koncept tekuté biopsie.

Praktická část začíná definováním cílů a metodikou práce. Dále je podrobný popis izolace nukleových kyselin na silikátovém povrchu. Následuje analýza a vyhodnocení výsledků a statistické vyhodnocení naměřených hodnot. Bakalářská práce je zakončena diskusí metodických problémů a výsledků.

Abstract

Surname and name: Vrbková Veronika

Department: Department of Rescue Services, Diagnostic Fields and Public Health

Title of thesis: Isolation of nucleic acids from plasma for the diagnosis of patients with melanoma

Consultant: Doc. RNDr. Martin Pešta, Ph.D.

Number of pages – numbered: 42

Number of pages – unnumbered: 39

Number of appendices: 1

Number of literature items used: 37

Keywords: MicroRNA, melanoma, isolation, plasma

Summary:

The aim of this work was to determine whether the column method with silicate membrane is suitable for the isolation of microRNA molecules from the plasma of patients treated for melanoma and whether it provides sufficient yield for diagnostic and prognostic determination of patients. A Qiagen kit was used to isolate miRNA molecules from plasma obtained from whole blood, and the parameters of the isolated RNA (concentration and purity) were measured on a Nanodrop 1000 instrument.

The bachelor thesis is divided into theoretical and practical part. The theoretical part describes the pathogenesis of cancer and the characteristics of malignantly transformed cells. In this part there is a chapter too focusing on the types of skin cancer, in more detail on the melanoma itself. At the end of the theoretical part is miRNA and its relation to cancer, the concept of liquid biopsy and methods for the determination of these molecules are described.

The practical part begins with the definition of objectives and methodology of the work. The following is an analysis and evaluation of the results and a statistical evaluation of the measured values, which are part of the appendix. The bachelor thesis ends with a discussion of methodological problems and results.

Předmluva

Cílem této bakalářské práce byla izolace RNA z plazmy krve pacientů v léčení pro melanom pro výzkum markerů časně detekce recidivy a zhodnocení výtěžku izolované RNA včetně porovnání předoperačních a pooperačních hodnot výtěžků. Celkově jsem izolovala ze 732 vzorků plné krve celkovou RNA, následně jsem měřila čistotu, koncentraci a kvalitu takto izolované RNA pro posouzení, zda je vhodná pro stanovení mikroRNA a zhodnocení výtěžků. Sledování recidivy pacientů léčených pro melanom pomocí molekulárně genetických metod by mělo pomoci jejímu včasnému záchytu.

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu doc. RNDr. Martinu Peštovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, poskytnutí materiálních podkladů, cenné připomínky a odborné rady. Také děkuji za vstřícnost, čas, který mi věnoval a podporu během psaní této práce.

Dále bych chtěla poděkovala RNDr. Kateřině Houfkové, Ph.D. a Mgr. Bc. Tereze Macánové za vstřícnost, materiální podklady a odborný dohled při práci v laboratoři. PharmDr. Václavě Černé děkuji za vypracování statistických grafů.

OBSAH

SEZNAM GRAFŮ	12
SEZNAM OBRÁZKŮ	13
SEZNAM TABULEK	14
SEZNAM ZKRATEK	15
ÚVOD.....	18
TEORETICKÁ ČÁST	19
1 PATOGENEZE NÁDOROVÉHO ONEMOCNĚNÍ	19
1.1 Obecná definice nádoru	19
1.2 Charakteristické znaky maligně transformovaných buněk.....	19
1.2.1 Soběstačnost v produkci růstových signálů.....	20
1.2.2 Necitlivost k signálům zastavujících buněčný cyklus	20
1.2.3 Poškozená aktivace apoptózy	21
1.2.4 Neomezený replikační potenciál	22
1.2.5 Posílení angiogeneze	22
1.2.6 In vazivita a tvorba metastáz	23
1.3 Onkogeny a tumorsupresory.....	24
2 RAKOVINA KŮŽE	26
2.1 Melanom.....	26
2.1.1 Povrchově se šířící melanom.....	28
2.1.2 Nodulární melanom	29
2.1.3 Lentigo maligna melanom	29
2.1.4 Akrolentiginózní melanom	29
2.2 Bazocelulární karcinom.....	29
2.3 Spinocelulární karcinom.....	30
2.4 Karcinom Merkelových buněk	30
3 MIKRORNA.....	32
3.1 Biogeneze mikroRNA	32
3.2 MikroRNA a karcinogeneze	33
4 TEKUTÁ BIOPSIE	34
4.1 cfDNA	35
4.1.1 Analýza cfDNA a RNA.....	35
4.2 Cirkulující mikroRNA.....	36
5 METODY IZOLACE NUKLEOVÝCH KYSELIN (MIRNA)	37
5.1 Izolace mikroRNA z plazmy	38
5.2 Hodnocení výtěžku a čistoty RNA	38

6	METODY STANOVENÍ MOLEKUL MIKRORNA	39
6.1	Polymerázová řetězová reakce	39
6.1.1	RT real-time PCR	39
6.2	Microarrays.....	40
6.3	Next generation sequences	40
	PRAKTICKÁ ČÁST	42
7	CÍL A ÚKOLY PRÁCE	42
7.1	Hlavní cíl	42
7.2	Dílčí cíle	42
8	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	43
9	METODIKA PRÁCE	44
9.1	Přístrojové vybavení	44
9.2	Postup izolace miRNA z plazmy	47
9.3	Postup měření koncentrace a čistoty miRNA na přístroji Nanodrop 1000	48
10	ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	50
	DISKUZE	57
	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM LITERATURY	60
	SEZNAM PŘÍLOH	64
	PŘÍLOHY	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných před operací	52
Graf 2: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných po operaci	52
Graf 3: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných 1.-4. den po operaci	53
Graf 4: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy odebraných při první návštěvě ambulance	53
Graf 5: Celkový výtěžek izolované RNA, všechny vzorky dohromady	54
Graf 6: Čistota izolované RNA, všechny vzorky dohromady	55
Graf 7: Box plot porovnání koncentrací izolované RNA u jednotlivých skupin odběrů	56

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Melanom kůže.....	26
Obrázek 2: Bazocelulární karcinom	30
Obrázek 3: Spinocelulární karcinom	30
Obrázek 4: Karcinom Merkelových buněk	31
Obrázek 5: Centrifuga Micro Star 17	45
Obrázek 6: Centrifuga MiniSpin®	45
Obrázek 7: Centrifuga Fresco 2	46
Obrázek 8: Vortex Digital vortex mixer with IR sensors TX4.....	46
Obrázek 9: Spektrofotometr NanoDrop 100	49

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Deskriptivní statistika naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů	50
Tabulka 2: Deskriptivní statistika naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů	50
Tabulka 3: Anova test – porovnání koncentrací izolované RNA u jednotlivých skupin odběrů	50
Tabulka 4: Deskriptivní statistika čistoty naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů	51
Tabulka 5: Deskriptivní statistika čistoty naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů	51
Tabulka 6: Analýza rozptylu – rozdíl čistoty mezi jednotlivými náběry	51

SEZNAM ZKRATEK

3`UTR.....	3` nepřekládaná oblast
APC	Adenomatosis polyposis coli
BCC	basal cell carcinoma, bazocelulární karcinom
Bp	base pair, komplementární pár bází
BRCA	breast cancer, rakovina prsu
CAMs.....	cell adhesion molecules, molekuly buněčné adheze
CDKN2A.....	cyclin-dependent kinase inhibitor 2A
cDNA.....	complementary DNA, komplementární DNA
cfDNA	circulating free DNA, cirkulující volná DNA
ctDNA.....	circulating tumor DNA, cirkulující nádorová DNA
DNA.....	deoxyribonucleic acid, deoxyribonukleová kyselina
E2F.....	E2F transkripční faktor
ECM.....	extracelulární matrix
EGFR	Epidermal Growth Factor Receptor
FFPE	formalin-fixed, paraffin-embedded, formalínem fixované, v parafínu zalité
HER2	Humánní epidermální receptor 2
K ₃ EDTA	draselná sůl etylendiaminotetraoctové kyseliny
lncRNA.....	Long non-coding RNA, dlouhá nekódující RNA
MCC	Merkel cell carcinoma, karcinom Merkelových buněk
MCV	Merkel cell polyomavirus, lidský polyomavirus Merkelových buněk
miRNA.....	mikroRNA

mRNA..... messengerová RNA

ncRNA..... non-coding RNA, nekódující RNA

NK ..... nucleic acid, nukleová kyselina

NRAS..... neuroblastoma RAS

PCR..... polymerase chain reaction, polymerázová řetězová reakce

pre-miRNA ..... precursor-miRNA, prekurzorová mikroRNA

PTEN ..... phosphatase and tensin homolog, homolog fosfatázy a tenzinu

PTPRD..... receptor-type tyrosine-protein phosphatase delta

qPCR..... kvantitativní polymerázová řetězová reakce

RB..... retinoblastom

RISC ..... RNA-induced silencing complex

RNA..... ribonucleic acid, ribonukleová kyselina

RNáza ..... ribonukleáza

RT-PCR ..... Reverse Transcription Polymerase Chain Reaction

SCC..... squamous cell carcinomas, spinocelulární karcinom

SDS..... dodecylsírán sodný

siRNA..... short interfering RNA, krátká interferující RNA

snoRNA ..... small nucleolar RNA, malá nukleolární RNA

snRNA ..... small nuclear RNA, malá jaderná RNA

TERT ..... telomerase reverse transcriptase, telomerázová reverzní transkriptáza

TP53..... tumor protein p53

tRNA..... transfererová RNA

TSG..... tumor suppressor Genes, tumor supresorové geny

TSP-1 ..... Trombospondin 1

UV ..... ultra violet, ultrafialový

VEGF..... vaskulární endoteliální růstový faktor

VEGFR ..... receptor vaskulárního endoteliálního růstového faktoru

ÚVOD

Od roku 2003, kdy byla publikována kompletní sekvence lidského genomu došlo k pochopení funkce stovek nově objevených genů a zároveň k pokroku v pochopení etiologie řady onemocnění včetně onemocnění onkologických. Porozumění patogeneze onkologických onemocnění umožňuje využívat nově identifikované aberantně exprimované geny jako markery pro účely prevence, diagnostiky, stanovení prognózy a predikce a také pro časný záchyt recidivy řady onkologických onemocnění.

Jednou z diskutovaných otázek je snadnost v provedení detekce zmiňovaných markerů a z tohoto pohledu se jako nejvhodnější jeví periferní krev. Řadu desetiletí jsou v periferní krvi stanovovány proteinové nádorové markery. V posledních dvaceti letech se pozornost obrací na možnost stanovení cirkulujících nukleových kyselin, a to jednak DNA ctDNA a molekul RNA. Molekuly DNA vynikají vyšší stabilitou v periferní krvi oproti molekulám RNA, a proto se většina pozornosti upínala právě k uplatnění stanovení ctDNA jako zejména prediktivních a prognostických markerů u onkologických onemocnění. V současnosti se ukazuje velký význam i malých nekódujících RNA, kdy bylo postupně v našem genomu identifikováno více než 2500 genů pro tyto molekuly. Z hlediska diagnostiky je nespornou výhodou vysoká stabilita těchto molekul, a tudíž se nabízejí jako biomarkery v onkologii.

Touto problematikou se zabývám ve své bakalářské práci, a to u pacientů léčených pro melanom. Stanovení předoperačních, pooperačních hladin vybraných miRNA a zároveň jejich sledování v čase by umožnilo včasnou detekci recidivy onemocnění. Právě izolace celkové RNA pro tyto účely je obsahem této práce. Bakalářská práce obsahuje teoretický úvod zabývající se aspekty karcinogeneze včetně úlohy molekul miRNA. Dále obsahuje popis použitých metodik, naměřené hodnoty koncentrace a čistoty RNA, zhodnocení těchto hodnot a možnosti jejich využití jako diagnostických a prognostických markerů.

TEORETICKÁ ČÁST

Tématem této bakalářské práce je izolace RNA pro účely stanovení markerů u pacientů léčených pro melanom, proto teoretická část obsahuje popis mechanismů nádorové patogeneze, část věnovanou melanomu, popis role molekul mikroRNA a vysvětlení koncepce tekuté biopsie zahrnující analýzu cirkulujících molekul RNA.

1 PATOGENEZE NÁDOROVÉHO ONEMOCNĚNÍ

1.1 Obecná definice nádoru

Nádor je nová abnormální tkáň v organismu, která roste neregulovaným způsobem a nemá fyziologickou funkci. Maligní nádor roste invazivně do okolí a vytváří vzdálená ložiska – metastáze (Adam, 2003). Ne všechny nádory ale nabývají schopnosti metastazování. Používá se též termín novotvar, což je tkáň s abnormálním růstem buněk, které rostou rychleji než buňky normální. Svým růstem mohou novotvary být limitovány sousedními strukturami nebo je přímo destruovat. Termín novotvar může označovat benigní nebo maligní (metastazující) tkáň (Hruban, 2013).

V roce 2000 definovali Douglas Hanahan a Robert A. Weinberg charakteristické vlastnosti, které získává normální buňka v procesu karcinogeneze, a díky kterým se transformuje v buňku nádorovou. V roce 2011 tyto definované vlastnosti autoři dále doplnili. Právě mutace onkogenu, tumor supresoru a dalších genů účastnících se například metabolismu, umožňuje získání těchto vlastností. V dalším textu se věnuji definování těchto charakteristických vlastností nádorové tkáně, kterými jsou soběstačnost v produkci růstových signálů, necitlivost k signálům zastavujících buněčný cyklus, poškozená aktivace apoptózy, neomezený replikační potenciál, posílení angiogeneze, invazivita a tvorba metastáz. V roce 2011 byly tyto definované vlastnosti nádorové tkáně doplněny o schopnost zabránění destrukci imunitním systémem, deregulaci epigenetických změn a podporu nádorových buněk zánětu (Hanahan, 2011).

1.2 Charakteristické znaky maligně transformovaných buněk

Charakteristické znaky maligně transformovaných buněk zahrnují biologické vlastnosti získané během vícestupňové transformace. Jsou to významné a doplňkové schopnosti, které umožňují růst nádorů a metastatické šíření. Základem těchto

charakteristických znaků je nestabilita genomu, která utváří genetickou rozmanitost, a ta následně urychluje jejich získávání (Hanahan, 2000).

1.2.1 Soběstačnost v produkci růstových signálů

Jedním ze základních znaků nádorových buněk je schopnost si udržet neustálou proliferaci. Normální buňky vyžadují mitogenní růstové signály, díky kterým mohou přecházet z klidového stádia (G_0 fáze) do stádia aktivní proliferace (G_1 fáze). Tím je zároveň zajištěna homeostáza buněk, jejich počet a udržení normální tkáňové struktury a funkce. Tyto signály jsou přenášeny do buňky prostřednictvím transmembránových receptorů (nebo intracelulárních receptorů) vázajících různé signální molekuly jako jsou růstové faktory, komponenty extracelulární matrix nebo adhezní molekuly (Hanahan, 2000).

Nádorové buňky se umí stát na těchto signálech nezávislé permanentní aktivací některé z molekul signální dráhy (prostřednictvím mutace/cí), čímž se stávají nezávislymi na jejich okolním prostředí a značně tak narušují tkáňovou homeostázu. Většina těchto nádorových buněk má tudíž schopnost si produkovat růstové signály, což vede ke stimulaci proliferace. Případně nádorové buňky vysílají signály ke stimulaci normálních buňkám stromy (podpurný nádorový útvar), která je následně zásobuje růstovými faktory (Hanahan, 2011).

1.2.2 Necitlivost k signálům zastavujících buněčný cyklus

V normální tkáni působí antiproliferační signály k udržení klidového stavu buňky (G_0 fáze nebo postmitotické fáze) a homeostázy tkáně. Jedná se o signály inhibující růst, které jsou stejně jako růstové signály přijímány pomocí transmembránových buněčných receptorů s intracelulárními signálními drahami. Aby si neoplastické buňky zachovaly proliferaci, musí být méně citlivé na tyto signály nebo jejich působení přímo obejít (Hanahan, 2000).

Signální dráhy antiproliferačních signálů souvisejí s buněčným cyklem, konkrétně s G_1 fází a následným přechodem do S fáze. Právě během G_1 fáze normální buňky monitorují své okolí a na základě snímaných signálů se rozhodují, zda začnou proliferovat (přechod do S fáze), zůstanou v klidové fázi (G_0 fázi) nebo vstoupí do postmitotického stavu (G_1 fáze). Kromě toho antiproliferační signály ve většině případů zasáhnou v buňkách signální dráhu obsahující protein retinoblastom (pRb) a jemu dva příbuzné proteiny p107 a p130. V defosforylovaném stavu Rb protein blokuje transkripční faktor E2F. Narušením dráhy a inaktivací Rb proteinu fosforylací dochází k uvolnění E2F, který aktivuje expresi genů

nezbytných pro postup z G₁ do S fáze. Buňky se tak stávají necitlivými na antiproliferační faktory, které normálně blokují postup buněčným cyklem (Hanahan, 2000, 2011).

Neodpovídavost na antiproliferační signály není jediný faktor ovlivňující buněčnou proliferaci. Počet buněk je omezován instrukcemi tkáně, které aktivují vstup do postmitotické fáze (diferencovaných stavů) spojené s nemožností opětovného vstupu do buněčného cyklu. Tomu se musí nádorová buňka vyhnout, aby nedošlo k její terminální diferenciaci. Jedním ze způsobů, jak uvedeného stavu docílit je využití onkoproteinu Myc. Během normálního vývoje jsou signály indukující diferenciaci zprostředkovávány komplexem transkripčních faktorů Mad-Max. Ovšem nadměrná exprese onkoproteinu Myc vytěsňuje protein Mad z komplexu, čímž vznikne komplex Myc-Max s odlišným účinkem na transkripci cílových genů. Utlumí se tak diferenciaci a podpoří se růst (Hanahan, 2011).

1.2.3 Poškozená aktivace apoptózy

Apoptóza, tedy programovaná (řízená) buněčná smrt je nezbytná pro vývoj organismu a udržení tkáňové homeostázy. Zároveň je aktivována v případě nevratného poškození buňky, například vlivem mutací, což je proces spjatý s nádorovou transformací. Nádorové buňky získávají schopnost rezistence vůči aktivaci apoptózy, aby mohly přežít, proliferovat a expandovat (Hanahan, 2000).

Prostřednictvím fyziologických signálů, jimiž může být hypoxie, poškození DNA či přítomnost signálů smrti je proces apoptózy spuštěn a vždy se odehrává dle předem daného scénáře. Ten zahrnuje narušení buněčné membrány a cytoskeletu, degradaci chromozomů, fragmentaci jádra. Nakonec vznikají apoptotická tělíska a mrtvá buňka. Ta je fagocyty pohlcena spolu s apoptotickými tělísky. Celý proces apoptózy trvá zhruba 30-120 minut (Hanahan, 2000).

Iniciační prokaspázy přijímají signály z extracelulárního a intracelulárního prostředí, pro aktivaci apoptózy. Nádorová buňka vyvíjí řadu strategií k dosažení neodpovídavosti k těmto signálům, a tedy rezistenci k apoptóze. Jednou z nich je ztráta funkce tumor supresorového genu TP53, jakožto molekuly podílející se na aktivaci. Sníženou citlivost nádorů k aktivaci apoptózy může způsobovat i snížená exprese, mutace nebo jiná inaktivace Fas receptoru, který spadá do dráhy vnější aktivace apoptického programu a je tzv. receptorem smrti. Po navázání ligandu spouští apoptózu (Hanahan, 2000, 2011).

1.2.4 Neomezený replikační potenciál

Normální buňky obsahují vnitřní mechanismus omezující replikační potenciál (počet dělení), který musí nádorové buňky být schopné překonat. Pro generování makroskopických nádorů, je nutné, aby nádorové buňky získaly již kromě uvedených vlastností také schopnost neomezeného replikačního potenciálu, který je nezbytný pro jejich růst a šíření (Hanahan, 2000, 2011).

Experimentální pozorování normálních lidských buněk v kultuře prokázalo, že tyto normální buňky mají omezený replikační potenciál a jsou schopné pouze omezeného počtu buněčných cyklů – růstu a dělení. Tento počet udává zhruba 60-70 cyklů. Po překročení tohoto počtu cyklů přestávají buňky růst a zahajují proces stárnutí (senescence) (Hanahan, 2000).

Limitní počet dělení buněk a jeho regulace úzce souvisí s existencí telomer, což jsou repetitivní sekvence na koncích chromozomů (chromozomální DNA). V normálních buňkách dochází k progresivnímu zkracování telomer během každého buněčného cyklu, které odpovídá zkrácení o 50 až 200 párů bází. Tím telomery ztrácejí schopnost chránit konce chromozomů. Délka telomerické DNA určuje, kolik dělení může daná buňka absolvovat, než jsou telomery zkráceny natolik, že ztratí své ochranné funkce. Jak již bylo zmíněno výše, po zhruba 60-70 děleních jsou telomery zkrácené tak, že buňka tento signál vyhodnotí jako poškození DNA a dojde k zastavení buněčného cyklu a zahájení procesu senescence (Hanahan, 2011).

V buňkách existuje enzym telomeráza, tvořený RNA a proteinem TERT (telomerázová reverzní transkriptáza), schopná prodlužovat konce chromozomů. Její TERT podjednotka není exprimována ve většině somatických buňkách, tzn. telomeráza není aktivní. Nádorové buňky získávají schopnost udržovat délku telomer díky expresi podjednotky TERT, která aktivuje telomerázu. Tím nedochází ke zkracování telomer a buňky získávají neomezený replikační potenciál (Hanahan, 2011).

1.2.5 Posílení angiogeneze

Angiogeneze je označení pro novotvorbu cév, které se tvoří při organogenezi nebo například během procesu hojení ran. Zajišťuje přístup kyslíku a živin ke všem buňkám tkáně. Po dokončení vývoje tkání je proces angiogeneze omezen a přísně regulován. Angiogeneze je však aktivována nádorovou tkání, protože stejně jako normální tkáně, tak i nádor vyžaduje přísun živin a kyslíku, zároveň se jedná o zásadní faktor růstu nádoru (Hanahan, 2011).

Během progresu nádoru je aktivován tzv. angiogenní spínač (angiogenic switch), jehož zapnutí způsobí novotvorbu cév, které pomáhají udržovat a rozšiřovat neoplastickou transformaci. Tento spínač je ovlivňován například hypoxií, zánětem či expresí onkogenů. Zároveň je ovlivněn vzájemnou rovnováhou faktorů, které angiogenezi indukují (aktivátory), nebo naopak potlačují (inhibitory). Mezi aktivátory řadíme vaskulární endoteliální růstový faktor (VEGF) a mezi inhibitory trombospodin-1 (TSP-1) (Hanahan, 2011).

V minulosti se předpokládalo, že angiogeneze bude důležitá pouze tehdy, když se budou tvořit rychle rostoucí makroskopické nádory. Novější údaje naznačují, že angiogeneze přispívá také v mikroskopické premaligní fázi neoplastické progresu, což dále upevňuje její status jako nedílného znaku nádorové transformace (Hanahan, 2011).

1.2.6 Invazivita a tvorba metastáz

Proces invazivity a tvorby metastáz je víceetapový a označovaný jako tzv. metastatická kaskáda. U většiny nádorů dojde během jejich vývoje a růstu k uvolnění nádorových buněk z primárního nádoru. Tyto buňky následně putují krevními nebo lymfatickými cévami do vzdálenějších míst organismu, kde zakládají kolonii, tzv. sekundární nádor – metastázu. Pro vznik takové metastázy i všeobecně primárního nádoru musí být dodrženy výše zmíněné charakteristické znaky nádorové tkáně. (Hanahan, 2000).

Buňky s invazivními nebo metastatickými schopnostmi mají změněno několik tříd proteinů podílejících se na ukotvení buněk v rámci tkáně. Mezi tyto proteiny patří molekuly adheze (CAMs), zejména imunoglobuliny, kadheriny, které zajišťují kontakt mezi buňkami a integriny, jež zajišťují vazbu k extracelulární matrix (ECM) (Hanahan, 2000; Hofmanová, 2013).

Kadheriny jsou transmembránové glykoproteiny umožňující homotypické mezibuněčné interakce, přičemž nejdůležitější z nich, E-kadherin, je exprimován na buňkách epitelu. Napomáhá vazbě mezi sousedními buňkami a přenosu antiproliferativních signálů mezi nimi. Změna v expresi či funkci této molekuly souvisí s invazí a tvorbou metastáz. Zvýšená exprese E-kadherinu působí jako antagonist invaze a metastáz, naopak snížení její exprese tyto schopnosti zesiluje (Hanahan, 2000, 2011).

1.3 Onkogeny a tumorsupresory

V současnosti panuje shoda, že kvalitativní a kvantitativní změny ve skupinách genů, které označujeme jako protoonkogeny a tumor supresorové geny, vedou k vzniku nekontrolované proliferace a následně k vzniku nádoru. Vrozené mutace těchto genů zvyšují riziko vzniku onkologického onemocnění (Chial, 2008).

Jako protoonkogeny označujeme geny nesoucí informaci pro růstové faktory a receptory růstových faktorů, přenašeče signálu, transkripční faktory a funkční RNA, které následně kontrolují buněčný růst, dělení, regulaci apoptózy a další důležité buněčné procesy ve směru proliferace (Wyant et al., 2014). Ke zvýšené transkripci protoonkogenů dochází během embryogeneze, stimulace buněčné mitózy růstovými faktory a regenerace tkáně. Poruchy exprese proteinů způsobené nevhodnou aktivací protoonkogenu nebo zvýšenou expresí by mohly vést ke změnám růstu a diferenciaci, a tak přispět ke vzniku karcinomů (Haschek, 2010).

Jakýmsi prototypem protoonkogenů je skupina Ras genů, jejichž mutace vedou k jejich aberantní aktivaci a podpoře nekontrolovatelné proliferace. Dalším protoonkogenem je HER2, tvořící transmembránové receptory, které se podílejí na růstu a dělení buněk v prsu. Transkripční faktor Myc je spojován se vznikem Burkittova lymfomu. Mezi další příklady protoonkogenních receptorů patří EGFR, receptor epidermálního růstového faktoru (EGF), který se účastní signalizace zprostředkované růstovými faktory a také VEGFR, receptor vaskulárního endoteliálního růstového faktoru (VEGF), který se účastní podpory angiogeneze. Pokud dojde u protoonkogenů k jejich nadměrné aktivaci nebo mutaci, mění se v geny, které označujeme jako onkogeny (Chial, 2008).

Klíčovým rysem aktivace onkogenů je, že stačí pouze jediná změněná alela a protoonkogen se mění na onkogen. Mezi aktivační mechanismy patří retrovirová transdukce, transkripční aktivace inzerčních mutagenéz, somatická mutace v kódující oblasti, chromozomální translokace, amplifikace a další (Shiel Jr., 2017).

Tumor supresorové geny (TSG) jsou takové, které naopak kontrolují buněčné dělení inhibičním způsobem nebo geny podílející se na opravách DNA a dále geny aktivující apoptózu. Zásadní rozdíl mezi onkogeny a tumor supresory je, že onkogeny jsou výsledkem aktivace protoonkogenů a tumor supresorové geny přispívají k nádorové transformaci, pokud jsou inaktivovány, tzn. obě alely nefunkční.

U více než poloviny lidských nádorů byla nalezena mutace alel genu TP53 (kóduje protein p53), spektrum nádorů zahrnuje leukémie, lymfomy, mozkové nádory, rakovina prsu či tlustého střeva a plic (Wyant et al., 2014). Prvním popsáním tumor supresorovým genem byl retinoblastomový gen (Rb), jehož inaktivace způsobuje retinoblastom. Dalšími významnými TSG jsou BRCA-1, BRCA-2 a APC gen (Cooper, 2000)

2 RAKOVINA KŮŽE

Rakovina kůže vzniká nekontrolovaným růstem buněk epidermis (pokožky) způsobeným mutacemi onkogenů a tumor-supresorů nejčastěji v důsledku ultrafialového záření. Hlavními typy rakoviny kůže jsou bazocelulární karcinom (BCC), spinocelulární karcinom (SCC), melanom a karcinom Merkelových buněk (MCC) (Sarnoff, 2020).

Pod pojmem rakovina kůže se většinou myslí zhoubné (maligní) nádory, ač na kůži vzniká velké množství různých druhů nádorů, které mohou být zhoubné nebo naopak mohou představovat pouze kosmetickou vadu. Toto onemocnění nevzniká pouze v horních vrstvách kůže, ale může prorůstat i do hlubších částí či metastazovat do jiných orgánů. Jindy působí destruktivně i na své okolí a poškozuje i okolní sliznice, svalovinu, kosti a chrupavky nebo samotné orgány (Arenberger, 2006).

2.1 Melanom

Jedná se o zhoubný nádor vznikající z melanocytů, tedy kožních buněk produkujících melaninový pigment, který dodává pokožce barvu. Melanom se může nacházet na jakékoliv části těla, a to i na té, která není přímo vystavena slunečnímu záření, nejčastěji však na kůži, pod nehty, v oční sítnici. Způsobuje jej intenzivní, přerušované sluneční záření (zejména UVB složka), které vede ke spálení (Sarnoff, 2020). Právě expozice UV záření patří mezi hlavní rizikové faktory, které ovlivňují nárůst tohoto závažného onkologického onemocnění. Dále pak značně se měnící životní styl a jiné vnější faktory. Značnou část rizikových faktorů také tvoří faktory genetické. K rozvoji maligní transformace přispívá mutace příslušných genů, konkrétně pak TP53, PTEN, CDKN2A, PTPRD, NRAS a BRAF (Slabý et al., 2012).

Obrázek 1: Melanom kůže

Zdroj: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/>

Jde o jednu z nejzhubnějších form rakoviny z důvodu schopnosti časněho tvoření metastáz, které se vyskytují nejprve v lymfatických uzlinách, později i v jiných orgánech (Masarykův onkologický ústav, nedatováno).

Incidence celosvětově neustále roste, v České republice vzrostla od 70. let 20. století do roku 2009 více než trojnásobně. Maligní melanom je zodpovědný za 80 % úmrtí na nádory kůže, ačkoliv představuje pouze 4 % všech maligních onemocnění. Diagnostikován bývá nejčastěji u osob mezi 65-69 lety, ale výskyt tohoto onemocnění neustále stoupá i u mladší populace v produktivním věku. Náleží mezi nádory s vysokou chemo- i radioresistencí. Důležitá je léčba časněho stádia, kdy lze pomocí chirurgické resekce nádorového ložiska s širokým bezpečnostním lemem dosáhnout výborných léčebných výsledků. Prognóza v pozdějších stádiích s metastázami bývá nepříznivá a přežití pacientů je v období šesti až devíti měsíců od stanovení diagnózy. Pro stanovení prognózy se v praxi využívají znaky počátečního stádia onemocnění, mezi které řadíme velikost tumoru, hloubku invaze, ulceraci (tvorbu vředů), mitotickou aktivitu a stupeň postižení spádových uzlin. Nejedná se ale o parametry pro včasné a dostačující určení diagnózy a prognózy (Slabý et al., 2012).

Právě včasnou detekcí recidivy tohoto onemocnění nejen po chirurgickém odstranění melanomu se zabývá tato bakalářská práce. Konkrétně izolací RNA z periferní krve pro účely stanovení markerů.

Expresní profily mikroRNA v tkáni maligního melanomu

Grignol et al. ve studii zaměřené na identifikaci rozdílů v expresním profilu nádorové a nenádorové tkáně prověřovali ve FFPE melanomových a shodujících nenádorových tkáních expresi 7 miRNA (miR-17-5p, miR-21, miR-107, miR-130, miR-155, miR-1816 a miR-221) s cílem potvrdit jejich diagnostický potenciál. Jejich výsledky prokázaly, že miR-21 a miR-155 byly ze všech zkoumaných miRNA nejvíce exprimovány v maligní tkáni v porovnání s benigními névy. Taktéž zvýšená exprese byla prokázána u dalších čtyř miRNA (miR-107, miR-130a, miR-181b a miR-17-5p) v melanomových tkáních. MiR-211 naopak vykazovala expresi v tumoru sníženou (Slabý et al., 2012).

Zvýšenou expresi miR-21 v melanomové tkáni potvrdila nezávislá studie Jiang et al. u 10 primárních a 10 metastatických melanomů v porovnání s její expresí u 10 dysplastických névů. Výsledkem bylo zvýšení exprese u primárních i metastatických

melanomů v porovnání s nenádorovou tkání. Výrazně rozdílná byla exprese miR-21 mezi oběma testovanými skupinami melanomů (Slabý et al., 2012).

Další studií rozdílných hladin exprese miRNA se zabývali Segura et al. Pozorovali výrazně zvýšenou hladinu miR-497, miR-155, miR-150, miR-342-3p a miR-145 u metastatických melanomů, zvýšenou hladinu miR-150 a miR-155 u primárních melanomů v porovnání s benigními névy. Exprese miR-455-3p byla jako jediná výrazně snižená u pacientů s primárním i metastatickým melanomem (Slabý et al., 2012).

Jucki et al. hodnotili rozdíly v expresních profilech miRNA u 10 dětských a mladých dospělých pacientů mladších 30 let a 10 starších pacientů nad 60 let s maligním melanomem. Obě tyto skupiny byly porovnávány s melanocytickými névy, které byly taktéž rozděleny do identických věkových podskupin. V nádorové tkáni vykazovaly zvýšenou expresi miR-223, miR-382, miR-409-3p, miR-424, miR-604, miR-650. MiR-211 vykazovala expresi sniženou. Výsledky byly v porovnání s nenádorovými vzorky v případě analýz obou věkově rozdělených souborů (Slabý et al., 2012).

Chen et al. analyzovali 8 metastatických vzorků melanomu a 8 vzorků benigních névů, které byly konzervovány v parafínových blocích. Porovnání expresních analýz miRNA obou skupin vedlo k identifikaci 13 miRNA (miR-16, miR-17-5p, miR-18a, miR-21, miR-22, miR-93, miR-106b, miR-130b, miR-132, miR-143, miR-146b, miR-185 a miR-425-5p) se významně zvýšenou expresí a 18 miRNA (miR-7a, miR-7b, miR-23b, miR-27b, miR-125a, miR-125b, miR-141, miR-149, miR-193b, miR-197, miR-200b, miR-200c, miR-203, miR-204, miR-205, miR-211, miR-214, miR-768-3p) se sniženou expresí v nádorové tkáni (Slabý et al., 2012).

Schultz et al. porovnávali 10 primárních melanomů a 10 benigních névů a identifikovali tak 12 rozdílně exprimovaných miRNA. Nejvýznamnější je deregulace téměř celé rodiny let-7 (let-7a, let-7b, let-7d, let-7e, let-7g) a dále miR-15a, miR-17, miR-28, miR-106a a miR-144, které byly již dříve popsány u jiných nádorových onemocnění (Slabý et al., 2012).

2.1.1 Povrchově se šířící melanom

Nejběžnější forma, která tvoří cca 65-70 % kožních melanomů. Vzniká již z existujícího kožního znaménka nebo se objevuje jako nová léze. Nejprve roste povrchově (chová se jako *carcinom in situ*) a nemetastazuje, v pozdější fázi začne pronikat také do

hlubších vrstev kůže. Lze ho najít kdekoli na těle, avšak u mužů se nejčastěji objevuje na trupu a u žen na nohou. Může vypadat jako plochá nebo mírně vyvýšená asymetrická skvrna hnědých až černých barev s nerovnými okraji (Halpern et al. 2020; Zdraví Euro, 2019).

2.1.2 Nodulární melanom

Představuje nejagresivnější typ, tvoří zhruba 20 % všech melanomů. Již od počátku vzniku je pro něj charakteristický patrný hrbol vyvýšený nad okolní pokožku. Roste hlouběji a rychleji do kůže než jiné typy. Nejčastěji se vyskytuje na trupu, nohou, pažích a na pokožce hlavy u starších mužů. Může být bez pigmentu, snadno ulceruje a krvácí (Halpern et al. 2020; Zdraví Euro, 2019)

2.1.3 Lentigo maligna melanom

Postihuje především starší pacienty a místa na těle s patrnými známkami poškození slunečním zářením (hlava, krk, paže). Lentigo maligna nemá sklony k metastazování. Léze jsou větší (1–3 mm) a jsou to spíše ploché skvrny s nerovnými okraji. Mají tmavohnědou až černou barvu. V tomto stádiu může zůstat až 15 let, poté však dochází právě ke vzniku lentigo maligna melanomu, který vytváří vyvýšený modročerný hrbolek (Halpern et al. 2020; Zdraví Euro, 2019)

2.1.4 Akrolentiginózní melanom

Jedná se o nejméně častý subtyp melanomu u bílé populace, jde tedy o nejběžnější formu melanomu vyskytující se u populace tmavé pleti (Afroameričané, Hispánci, Asiaté). Vzniká především na periferních partiích lidského těla, typicky na ploskách či dlaních, pod nehtem se pak označuje jako subunguální melanom. Zpočátku působí jako bradavice, modřina nebo mozol, díky čemuž unikne pozornosti jedince (Halpern et al. 2020; Zdraví Euro, 2019).

2.2 Bazocelulární karcinom

Též bazaliom, jsou abnormální, nekontrolované výrůstky, které vznikají z bazálních buněk kůže v nejspodnější vrstvě kůže. Je řazen mezi zhoubné nádory, roste však velice pomalu a nezakládá metastázy. Nejčastěji se vyskytuje v oblastech pokožky vystavených slunci, zejména na obličeji, uších, krku, pokožce hlavy, ramen a zad. Léčba je chirurgická nebo zmrazení (tekutým dusíkem).

Dědičné onemocnění tímto karcinomem se označuje Gorlin-Goltzův syndrom (Česká onkologická společnost ČLS JEP; Sarnoff, 2020).

Obrázek 2: Bazocelulární karcinom

Zdroj: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/>

2.3 Spinocelulární karcinom

Jinak také spinaliom, vzniká z dlaždicových buněk v epidermis, je podobný bazaliomu, ovšem roste agresivněji a také častěji metastazuje, proto je nutné jej včas odstranit. Objevuje se taktéž na místech vystavených slunci. Spinaliom může být rohovějící (keratinizující) nebo nerohovějící (nekeratinizující) (Česká onkologická společnost ČLS JEP; Sarnoff, 2020).

Obrázek 3: Spinocelulární karcinom

Zdroj: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/>

2.4 Karcinom Merkelových buněk

Označován i jako trabekulární karcinom. Jedná se o vzácné a vysoce agresivní nádorové onemocnění, které se řadí mezi neuroendokrinní nádory. Objevují se jako pevné, bezbolestné léze nebo uzlíky na sluncem exponovaném místě, častěji u starších mužů, bělochů.

Asi v 80 % případů je v buňkách nádoru virus polyomavirus z Merkelových buněk (MCV) (Česká onkologická společnost ČLS JEP; Sarnoff, 2020).

Obrázek 4: Karcinom Merkelových buněk

Zdroj: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/>

3 MIKRORNA

Do 90. let minulého století převažoval názor, že nekódující oblasti lidského genomu nemají význam z hlediska fungování buňky, neboť neobsahují informace pro syntézu proteinů a jejich funkce tak nebyla známa. Dnes se již ví, že většina eukaryotického transkriptomu je tvořena nekódujícími RNA molekulami. Ty jsou klasifikovány jako funkční a regulační. Do skupiny funkční RNA náleží transferová RNA (tRNA), malá jaderná RNA (snRNA) a malá nukleolární RNA (snoRNA). Hlavní třídy regulátorů RNA jsou mikroRNA (miRNA), malé interferující RNA (siRNA), piwiRNA (piRNA) a dlouhé nekódující RNA (lncRNA) (Silva et al., 2018).

Hladiny exprese těchto RNA jsou nižší než u kódujících genů. Některé z nich jsou tkáňově specifické a jsou asociovány s biologickými procesy, jako například epigenetické regulace, alternativní sestřih, jaderný transport a jiné strukturní funkce (Slabý et al., 2012).

MikroRNA (miRNA) jsou malé, jednovláknové, nekódující molekuly RNA o 20-22 nukleotidech (nt), které zprostředkovávají genovou expresi na posttranskripčních a translačních úrovních (Howell et al., 2010). Přestože jsou miRNA regulátory, samy podléhají regulaci jak na úrovni genové exprese, tak i v oblasti jejich regulační funkce. Předpokládá se, že miRNA regulují více než polovinu genů v lidském genomu, přičemž každá miRNA může regulovat řádově stovky cílových mRNA. Jejich význam spočívá zejména v procesech vývoje, diferenciaci, proliferaci, apoptózy, ale i v oblastech imunitního systému či nádorové transformaci. Regulují fyziologické (vývoj) i patologické (maligní transformace) procesy v organismu (Slabý et al., 2012).

MiRNA a siRNA jsou biochemicky a funkčně nerozeznatelné. Obě mají délku 19–22 nt s 5'-fosfátovými a 3'-hydroxylovými konci, rozlišují se na základě jejich příslušných původů. MiRNA je odvozena z dvouvláknové oblasti 60-70 nt RNA vlásenkového prekurzoru, zatímco siRNA je generována z dlouhé dvouvláknové RNA (dsRNA). Biogeneze miRNA je dvoustupňový proces, při kterém dochází k jadernému i cytoplazmatickému štěpení (MacFarlane et al., 2010).

3.1 Biogeneze mikroRNA

Převládá tzv. kanonická cesta biogeneze. Začíná prepisem genu pro miRNA z DNA pomocí transkripce RNA-polymerázou II za vzniku dlouhé jednovláknové pri-miRNA (primární miRNA), která je ještě v jádře štěpena komplexem nukleárních proteinů (enzym

Drosha a jeho kofaktor DGCR8). Vzniká tak krátká struktura nazývaná pre-miRNA (prekurzorová miRNA) mající tvar vlásenky. Jedná se o jednovláčkovou RNA, kdy díky vzájemné komplementaritě dochází ke spojení 3`konce s 5`koncem. Pre-miRNA se uvolňuje do cytoplazmy nukleárním exportním proteinem Exportin 5, kde se štěpí enzymem Dicer na přibližně 22 nukleotidových zralých miRNA. Tato zralá miRNA je dvouvláčková – vlákno pocházející z 3`konce se označuje jako 3p, vlákno z konce 5` označované jako 5p. Obě tyto vlákna se začleňují do tzv. miRNA-indukovaného tlumícího komplexu (miRISC). Tento komplex tvoří zralá miRNA, proteiny TRBP a argonaut protein. Prostřednictvím RISC se mikroRNA váže na 3`UTR molekul mRNA. Výsledek vazby záleží na komplementaritě bází – pokud je úplná, vazba způsobí degradaci mRNA. Naopak neúplná komplementarita má za následek zabránění translace. V obou případech ale dojde ke snížení hladiny proteinu, který daná miRNA kóduje, což označujeme jako negativní posttranskripční regulaci (O'Brien, 2018; Novák, 2016).

3.2 MikroRNA a karcinogeneze

Transformace normální buňky v nádorovou je mnohastupňový proces, při kterém v důsledku kumulace mutací a epigenetických změn dochází přes řadu premaligních stavů (iniciace) až k vzniku maligní buňky (progrese), která se může šířit a zakládat vzdálená ložiska (metastázy) (MacFarlane et al., 2010).

Nádorové buňky jsou schopné proliferovat nezávisle na růstových signálech, nereagují na inhibiční růstové signály, vyhýbají se cestám programované buněčné smrti (apoptózy), překonávají limity replikace vnitřní buňky, indukují a udržují angiogenezi a vytvářejí nové kolonie diskontinuální s primárním nádorem (MacFarlane et al., 2010).

Velká část procesů probíhajících v buňce je regulována prostřednictvím miRNA, včetně těch procesů, které vedou k nádorové transformaci. To znamená, že i geny pro miRNA z tohoto hlediska můžeme klasifikovat jako onkogeny a supresory nádorů. Ty miRNA, které inhibují expresi onkogenů lze označit za tumor supresorové. Naopak miRNA které regulují expresi tumor supresorů, lze označit za protoonkogeny. Při jejich deregulaci příslušným způsobem se spolupodílí na nádorové transformaci (Chen, 2010).

4 TEKUTÁ BIOPSIE

Každá buňka, včetně nádorové, komunikuje se svým okolím. To znamená, že do svého okolí uvolňuje různé typy molekul, včetně molekul RNA. V případě destrukce buňky, a to ať již nekrozou nebo některým typem programované buněčné smrti, se do okolí buňky uvolňuje většina typů molekul buňky včetně DNA a RNA. Tyto molekuly se následně dostávají i do krevní cirkulace. V případě nádorových buněk, tak vhodně vybrané molekuly mohou sloužit jako markery přítomnosti nádorové tkáně a mohou být využity v diagnostice. Právě vzorek periferní krve analyzovaný za tímto účelem získání informací o nádorové tkáni, označujeme jako tekutá biopsie (Polívka et al., 2015).

Molekulární profil nádoru je závislý na čase a místě odběru nádorové tkáně. K zachycení celého takového molekulárního profilu by bylo potřeba provést více klasických biopsií z primárních a metastatických míst v různém čase, což není možné ani z etických ani z ekonomických důvodů. Proto byla zavedena molekulární analýza cirkulující bezbuněčné DNA, která je uvolňována do krevního oběhu. Jedná se tak o minimálně invazivní metodu, díky které lze získat kvalitní molekulární profil, a hlavně je možné ji provádět častěji. Kromě toho také lze lépe monitorovat průběh onemocnění, stanovovat prognózu a predikovat léčbu u onkologických pacientů (Polívka et al., 2015).

Mezi standardní vyšetření molekulárního testování vzorků rakoviny patří chirurgický zákrok či biopsie. Tyto metody ale mají určitá omezení. Vzhledem k časově prostorové heterogenitě nádoru je potřeba více biopsií v několika časových intervalech, ať už z primárních či metastatických míst. Biopsii nelze provádět s menším časovým rozestupem, hlavně z důvodu zdravotního stavu pacientů s pokročilým nádorovým onemocněním, u nichž je tkáň často špatně dostupná a zároveň se vyskytují se velká rizika komplikací (Polívka et al., 2015).

Kvůli těmto omezením se vyvíjejí nové minimálně invazivní metody pro detekci příslušných molekulárních změn v nádorech. V roce 1948 si Mandel a Métais všimli přítomnosti bezbuněčných nukleových kyselin (cfDNA) v lidské krvi a až o několik desetiletí později se objevily zprávy o onkogenních mutacích v bezbuněčné DNA z krve (cfDNA) pacientů s rakovinou nebo fetální cfDNA u těhotných žen. Stejně tak byla zjištěna přítomnost molekul RNA v periferní krvi. Později se pro analýzu nukleových kyselin (cfDNA, RNA) začal používat termín tekutá biopsie, jehož principem je monitorování

molekulárního profilu rakoviny v reálném čase s minimální invazivitou (Polívka et al., 2015).

4.1 cfDNA

Fragmenty cfDNA, jako je DNA, mRNA nebo miRNA se nachází v plazmě, moči, mozkomíšním moku a u pacientů s rakovinou, u nichž se mohou tyto fragmenty použít k detekci základních molekulárních abnormalit souvisejících právě s nádorovým onemocněním. Zvýšené hladiny cfDNA mohou být spojeny s nepříznivým výsledkem. Pacienti s pokročilým stádiem rakoviny mají mnohdy vyšší hladiny cfDNA, než pacienti s lokalizovaným karcinomem nebo jedinci bez rakoviny. Předpokládá se, že cfDNA je uvolňována do krevní cirkulace z různých nádorových míst a možná lépe představují převládající molekulární abnormality než biopsie o odpovědi na terapii, progresi či recidivy onemocnění (Polívka et al., 2015).

Strukturní charakteristiky cfDNA se liší podle typu mechanismu uvolňování. DNA může být do oběhu uvolňována ve formě jaderné nebo mitochondriální DNA z buněk podstupujících apoptózu nebo nekrózu, dále také při autofagii nebo nekroptóze. Apoptóza je vysoce kontrolovaný programovaný proces buněčné smrti a fragmenty DNA uvolněné z těchto apoptotických buněk mají průměrnou délku přibližně 160–180 bp. Naopak nekróza je proces patologický, při kterém jsou fragmenty DNA generovány náhodněji a také jsou obvykle delší. Průměrné délky fragmentů cfDNA z apoptotických a nekrotických procesů a jejich poměr lze hodnotit jako důležitý prvek indexu integrity DNA, u něhož byl zaznamenán prognostický význam (Polívka et al., 2015).

4.1.1 Analýza cfDNA a RNA

Nejčastěji se cirkulující DNA a RNA extrahují z plazmy. Sérum není tak vhodné oproti plazmě, protože má vyšší hladiny non-tumor cfDNA a RNA v důsledku lýzy normálních leukocytů. Pro odběr vzorků krve určených k analýze cfDNA a RNA jsou stále populárnější zkumavky s různými stabilizátory, které umožňují odložení zpracování vzorků o několik dní. Jiné materiály, jako je moč nebo mozkomíšní mok, obsahují méně buněk a měly by tak být méně náchylné k degradaci DNA a RNA (Polívka et al., 2015).

Vzorky krve je nutné odebírat opatrně a je třeba se vyhnout míchání, aby se zabránilo hemolýze. Uchovávat vzorek lze při pokojové teplotě nebo +4 °C a musí být zpracován do 4 hodin, aby se zabránilo změnám koncentrace nukleových kyselin a rozpadu. Pro zpracování cfDNA se doporučuje dvoukroková centrifugace pro vyloučení všech buněk

z plazmy. Plazma musí být skladována při $-80\text{ }^{\circ}\text{C}$ po dobu maximálně devíti měsíců před konečnou analýzou cfDNA. Extrakty cfDNA musí být skladovány při teplotě $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ po dobu až tří měsíců pro analýzu koncentrace a fragmentace nebo až devět měsíců pro analýzu specifických mutací. RNA i cfDNA extrakty jsou citlivé na cykly zmrazení a rozmrazení (Polívka et al., 2015).

Mezi techniky kvantifikace celkového množství cfDNA a RNA řadíme metody založené na fluorescenci (barvení Hoechst a PicoGreen), metody založené na spektrofotometrii (ultrafialová spektrometrie) nebo metody kvantitativní polymerázové řetězové reakce (PCR) v reálném čase (SYBR Green a TaqMan) (Polívka et al., 2015).

4.2 Cirkulující mikroRNA

Cirkulující miRNA v krvi včetně jejích složek jsou popisovány u mnoha nádorů jako možné diagnostické a prognostické biomarkery, ovšem v případě maligního melanomu byly tyto cirkulující miRNA zkoumány pouze dvakrát (Slabý et al., 2012).

Leidinger et al. zkoumali ve své studii expresní profily miRNA leukocytů ve 35 vzorcích periferní krve pacientů s melanomem a ve 20 vzorcích krve zdravých dárců. Výsledkem bylo zastoupení 51 miRNA ve značně rozdílné míře mezi oběma testovanými soubory. Z toho bylo 21 miRNA zastoupeno v menším množství a zbytek, 30 miRNA ve větším množství u pacientů s melanomem. Pro následnou separaci pacientů s melanomem od zdravých dárců s 97,4% přesností (specifická 95,0 %, senzitivita 98,9 %) bylo vybráno 16 miRNA (miR-186, let-7d, miR-18a, miR-145, miR-99a, miR-664, miR-501-5p, miR-3787, miR-29c, miR-1280, miR-365, miR-1249, miR-328, miR-422a, miR-30d a miR-17) (Slabý et al., 2012).

Druhou studií, kterou se zabýval Kanemaru et al., bylo měření zastoupení cirkulující miR-221 v séru od 94 pacientů s maligním melanomem a od 20 zdravých dárců. Následným porovnáním bylo zjištěno, že hladina této miRNA je značně vyšší u pacientů s melanomem, a kromě toho byla více zastoupena i u pacientů s již diagnostikovaným melanomem ve stádiu I-IV. Exprese miR-221 také závisela na tloušťce tumoru. U pacientů s tumorem tlustějším než 1 mm byla hladina této miRNA mnohem vyšší, než u pacientů s tumorem $\geq 1\text{ mm}$ (Slabý et al., 2012)

5 METODY IZOLACE NUKLEOVÝCH KYSELIN (MIRNA)

Molekula RNA je poměrně nestabilní a po jejím extrahování z buňky či tkáně má velmi krátký poločas rozpadu. Nestabilitu způsobují zejména ribonukleázy (RNázy), enzymy přítomné v krvi, ve všech tkáních, ve většině bakteriích. Přirozeně se vyskytuje ribozomální RNA (80 % až 90 %), messengerové RNA (2,5 % až 5 %) a transferová RNA (Tan, 2009).

Metody izolace nukleových kyselin lze rozdělit dle techniky procesu na: metody organické extrakce, metody s využitím kolonek (obsahují silikátovou membránu), metody s magnetickými částicemi a metody přímé lýzy buněk (Wilfinger et al., 1997).

Výběr metody vždy záleží na následné analýze. Purifikaci NK ovlivňují určité faktory, například dostupnost vstupního materiálu, který by měl být vždy čerstvý, zmražený či lyofilizovaný. Tím dochází k zamezení degradaci NK enzymy, které jsou přítomné v buněčném extraktu. Dále je pro izolaci NK důležité uvolnění vnitřního obsahu (DNA, RNA, proteiny, lipidy apod.) čehož docílíme pomocí lýzy buněk (Šmarda et al., 2005).

Proteiny uvolněné spolu s DNA a RNA molekulami po lýze buňky je třeba odstranit. K tomu se využívá extrakční metoda za použití směsi fenol-chloroform. Jelikož se jedná o látky nemísitelné s vodou, po jejich přidání do buněčného vodného lyzátu způsobí denaturaci a následné vysrážení proteinů. Po centrifugaci vznikají tři fáze, kdy sraženina denaturovaných proteinů uprostřed odděluje spodní organickou fázi obsahující DNA a vrchní vodní fázi, ve které se nachází molekuly RNA. Zbytky fenolu a chloroformu mohou způsobovat denaturaci dalších enzymů při následných postupech, proto je důležité jejich odstranění. K tomu se využívá ethanol (Šmarda et al., 2005).

K čištění RNA se využívají činidla inhibující RNázy, což jsou obvykle silné denaturanty guanidinových solí, dodecylsulfátu sodného nebo sloučeniny na bázi fenolu snižující riziko degradace RNA ve vzorku (Wilfinger et al., 1997).

Pro získání molekul RNA v této práci byl zvolen způsob izolace kolonkovou metodou. Jde o extrakci na pevné fázi, která využívá skutečnosti, kdy se cílové molekuly vážou na imobilizovaný oxid křemičitý v koloně. Buňky se nejprve rozloží v lyzačním pufru a lyzát se nechá vázat na zmíněný oxid křemičitý v koloně. Pomocí centrifugace lyzát prochází přes membránu. Následují promývací kroky pomocí pufrů, které odstraní všechny nečistoty. Požadované molekuly jsou nakonec eluovány vhodným roztokem, kterým je

v případě RNA voda volná na RNázy (Die Hombrechtikon Systems Engineering, nedatováno).

5.1 Izolace mikroRNA z plazmy

V této práci byla pro izolaci miRNA z plazmy využita sada miRNeasy Serum/Plasma Kit od značky QIAGEN, která účinně filtruje RNA z 200 μ l séra nebo plazmy. RNA připravená pomocí tohoto kitu je vysoce čistá a připravená k použití v následných citlivých aplikacích, neboť postupy minimalizují možnost kontaminace solemi nebo fenolem, což by mohlo při následujících analýzách způsobovat nežádoucí interference (Qiagen, 2016)

Vzorky séra nebo plazmy se lyzují v lyzačním činidle QIAzol, který je součástí sady. Jedná se o jednofázový roztok fenolu a guanidin thiokyanátu usnadňující lýzu tkání, napomáhá k inhibici RNáz a k odstranění většiny buněčné DNA a proteinů z lyzátu organickou extrakcí. Po přidání chloroformu se lyzát rozdělí na vodnou a organickou fázi odstředěním. RNA se dělí na horní, vodnou fázi, zatímco DNA se dělí na mezifázi a proteiny na nižší, organickou fázi nebo mezifázi. Horní vodná fáze se extrahuje a přidá se ethanol, aby se zajistily vhodné vazebné podmínky pro všechny molekuly RNA od přibližně 18 nt výše. Vzorek se poté aplikuje na rotační kolonku, kde se celková RNA váže na membránu a fenol a další kontaminující látky se účinně odplavují. Vysoce kvalitní RNA se poté eluuje v malém objemu vody bez RNázy (Qiagen, 2016).

5.2 Hodnocení výtěžku a čistoty RNA

Tradiční metodou pro hodnocení koncentrace a čistoty RNA je UV spektroskopie. Absorbance zředěného vzorku RNA se měří při 260 a 280 nm. Koncentrace nukleové kyseliny se počítá pomocí Lambert-Beerova zákona, který předpokládá lineární změnu absorbance s koncentrací (Wilfinger et al., 1997). V současnosti jsou dostupné specifitější, a tudíž i přesnější metody stanovení koncentrace a kvality RNA, například přístroj Qubit 4 Fluorometer (Wilfinger et al., 1997).

Znění Lambert-Beerova zákona: $A = \varepsilon_{\lambda} \cdot l \cdot c$

Kde A ... absorbance dané látky
 ε ... molární absorpční koeficient dané látky při vlnové délce λ ($1 \text{ cm}^{-1} \cdot \text{mol}^{-1}$)
l ... tloušťka absorpční vrstvy (cm)
c ... látková koncentrace dané látky ($\text{mol} \cdot \text{l}^{-1}$)

6 METODY STANOVENÍ MOLEKUL MIKRORNA

Vzhledem k tomu, že molekuly miRNA jsou malé a krátké, je potřeba pro jejich stanovení využít velice citlivé metody. V současnosti je nejvhodnější metodou RT-PCR. V této kapitole se věnuji principu PCR a jeho modifikacemi.

6.1 Polymerázová řetězová reakce

PCR je metoda enzymatického zmnožení (amplifikace) daného úseku DNA *in vitro*. Syntéza probíhá cyklickou reakcí ve třech teplotních fázích. Princip metody je postaven na základě zachování pravidla komplementarity bází a schopnosti dvojvláknové DNA denaturovat při vysoké teplotě a při následném snížení teploty naopak znovu renaturovat. Pro průběh celé reakce jsou nezbytné oligonukleotidové sondy, které specificky hybridizují na obou koncích cílového úseku DNA a zároveň slouží i jako základ pro tvorbu nových vláken (Bartůňková, 2011).

Mezi výše zmíněné cyklické opakování teplotních fází řadíme:

1. Teplotní denaturace – dochází k oddělování vláken dvojšroubovice za použití vysoké teploty (94-96 °C)
2. Annealing – připojení primerů k jejich komplementárním úsekům DNA (50-65 °C)
3. Polymerace (syntéza, elongace) – syntéza primery vymezeného úseku za přítomnosti DNA polymerázy, vytvoření dvouřetězce (72 °C)

Jedná se o poměrně rychlou techniku, která trvá přibližně 45 minut až hodinu, přičemž se za tento čas dokončí 40 cyklů, v závislosti na konkrétním použitém protokolu a použitém nástroji. Kromě univerzální denaturační teploty (95 °C) a času polymerace (90 s) je rychlost PCR závislá i na tzv. rampových rychlostech, které vyjadřují rychlost přístroje měnit jednu teplotu na druhou, a také jak rychle funguje proces chlazení (Bustin, 2017).

6.1.1 RT real-time PCR

Modifikace PCR, při které je zpětným přepisem (reverzní transkripce) výchozí celková RNA nebo mRNA přepsána do komplementární DNA (cDNA) pomocí enzymové reverzní transkriptázy. Vzniklá cDNA se následně použije jako templát pro amplifikaci a detekci specifických cílů této cDNA pomocí kvantitativní PCR (qPCR). RT-qPCR lze

aplikovat v analýzách genové exprese, validaci microarray, genetickém testování, při výzkumu nemocí (Bustin, 2004).

V každém cyklu se měří množství DNA v reálném čase. Kvantifikace je možná díky použití fluorescenčních barviv (Kralik, 2017). Ve výsledku je detekován nárůst fluorescence (přičemž vzniklá fluorescence je přímo úměrná množství PCR produktů), z níž je možno při porovnání s hladinou mRNA tzv. housekeeping genomu (genu se stabilní transkripcí) vyhodnotit původní množství miRNA ve vzorku (Bartošík, 2018).

Stanovení miRNA pomocí RT-PCR je již běžnou záležitostí, ovšem pro měření intenzity fluorescence v průběhu amplifikace je potřeba speciálního přístrojového vybavení, kterým je LightCycler (Bartošík, 2018).

RT-qPCR lze provádět v jednokrokovém nebo dvoustupňovém testu. Jednostupňové testy kombinují reverzní transkripci a PCR v jedné zkumavce a pufru za použití reverzní transkriptázy spolu s DNA polymerázou. Navíc využívá pouze primery specifické pro sekvenci. Ve dvoustupňových testech se kroky reverzní transkripce a PCR provádějí v oddělených zkumavkách s různými pufrů a reakčními podmínkami (Bustin, 2004).

6.2 Microarrays

DNA čipy nacházejí v posledních letech své uplatnění zejména v onkologii. Kromě možnosti paralelního stanovení míry exprese tisíců genů lze detekovat změny v expresi těchto genů mezi vzorky nádorové a zdravé tkáně. Principem metody je alelově specifická hybridizace, kdy se RNA analyzovaného vzorku na základě zachování komplementarity bází nukleotidů specificky hybridizuje se sondami nukleotidových kyselin, které jsou již navázány na nosiči. Nosičem může být skleněná či silikonová destička a jako sondy se využívají oligonukleotidy nebo cDNA. Navázané množství RNA se měří díky fluorescenčnímu značení (Pospíšilová et al., 2004).

Nevýhodou této metody je nutnost pořízení vysokorozlišovací kamery, drahých fluorescenčních značek a vyšší náchylnost k chybám (Bartošík, 2018).

6.3 Next generation sequences

Sekvenování nové generace je metodou, která byla původně nazývána jako „masivně paralelním sekvenováním“ neboť byla zavedena a umožňovala sekvenování mnoha řetězců

DNA současně, místo jednoho po druhém, jako u tradičního Sangerova sekvenování kapilární elektroforézou (Thermo Fisher Scientific, nedatováno).

Vzorek DNA (nebo cDNA vzniklá reverzní transkripcí z RNA) je rozdělen na krátké fragmenty, na jejichž konce se navážou adaptorové sekvence (oligonukleotidové sekvence) a společně tak vytváří tzv. sekvenační knihovnu. Následně dochází k amplifikaci a paralelnímu sekvenování, které dnes probíhá nejčastěji pomocí syntézy. DNA polymeráza postupně syntetizuje komplementární vlákno k sekvenovanému fragmentu jednovláknového templátu. Připojování nukleotidů je spojeno s emisí pokaždé jiného signálu, který zachycuje detektor. Tyto sekvence jsou postupně analyzovány a přiřazovány k referenčnímu genomu (Slabý, 2018).

PRAKTICKÁ ČÁST

7 CÍL A ÚKOLY PRÁCE

7.1 Hlavní cíl

Cílem této práce bylo zjistit, zda je možné využít skupiny mikroRNA jako diagnostické a prognostické biomarkery pro pacienty s melanomem. MiRNA byla stanovena pomocí RT real-time PCR po izolaci nukleových kyselin (RNA) na silikátovou membránu z plazmy získané z plné krve pacientů odebrané do zkumavky s K₃EDTA.

Pro izolaci byla použita souprava značky Qiagen a parametry izolované RNA (koncentrace a čistota) byly měřeny na přístroji Nanodrop 1000.

Výsledné naměřené hodnoty jsou porovnávány v jednotlivých časových intervalech: před operací, po operaci, 1. až 4. den po operaci, první ambulantní návštěva.

7.2 Dílčí cíle

1. Izolovat celkovou RNA z plazmy plné krve pacientů s melanomem.
2. Změřit koncentraci získané celkové RNA.
3. Vyhodnotit čistotu izolované RNA.

8 VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem bakalářské práce bylo zvládnutí metodiky izolace RNA z periferní krve (plazmy) pacientů léčených pro melanom pro stanovení markerů z rodiny mikroRNA zodpovězení následujících otázek:

1. V jaké průměrné koncentraci se molekuly RNA v plazmě pacientů léčených pro melanom nacházejí?
2. Jsou rozdíly v koncentraci izolované RNA mezi dny předoperačního a pooperačních odběrů?
3. Je možné z takto izolované RNA standardním postupem stanovit jednotlivé miRNA?

9 METODIKA PRÁCE

Pro výzkum bylo použito 732 vzorků plazmy anonymizovaných pacientů s maligním melanomem. Ze všech těchto 732 vzorků byla provedena izolace RNA, a to kolonkovou metodou. Následně byla změřena koncentrace a čistota získané RNA spektrofotometricky při 260 a 280 nm přístrojem Nanodrop 1000.

Izolace miRNA byla prováděna v laboratoři vybavené pro izolaci nukleových kyselin s využitím kolonkové metody QIAGEN miRNeasy Serum/Plasma Kit. Veškeré úkony byly prováděny na pracovním stole očištěném roztokem 70% alkoholu v ochranných bezpudrových rukavicích a v ochranném plášti.

9.1 Přístrojové vybavení

Pro izolaci miRNA v rámci této práce bylo použito na Ústavu biologie Lékařské fakulty v Plzni toto přístrojové vybavení:

- automatické pipety Eppendorf Research (Eppendorf, Německo): 1000 μ l, 2000 μ l, 200 μ l, 20 μ l
- software NanoDrop 1000 3.7 (NanoDrop Technologies, USA)
- spektrofotometr NanoDrop ND-1000 (NanoDrop Technologies, USA) (viz Obr. 9)
- centrifuga Micro Star 17 (VWR International, USA) (viz Obr. 5)
- centrifuga MiniSpin® (Eppendorf, Německo) (viz Obr. 6)
- centrifuga Fresco 21 (Thermo Fisher Scientific, USA) (viz Obr. 7)
- vortex Digital vortex mixer with IR sensors TX4 (Velp Scientifica, Itálie) (viz Obr. 8)

Obrázek 5: Centrifuga Micro Star 17

Zdroj: Vlastní

Obrázek 6: Centrifuga MiniSpin®

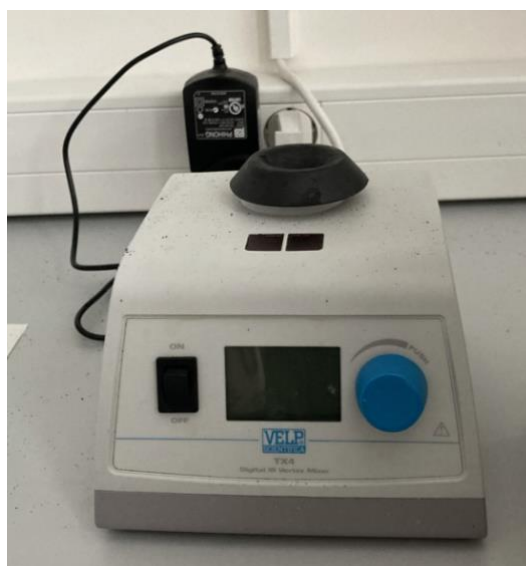
Zdroj: Vlastní

Obrázek 7: Centrifuga Fresco 2

Zdroj: Vlastní

Obrázek 8: Vortex Digital vortex mixer with IR sensors TX4

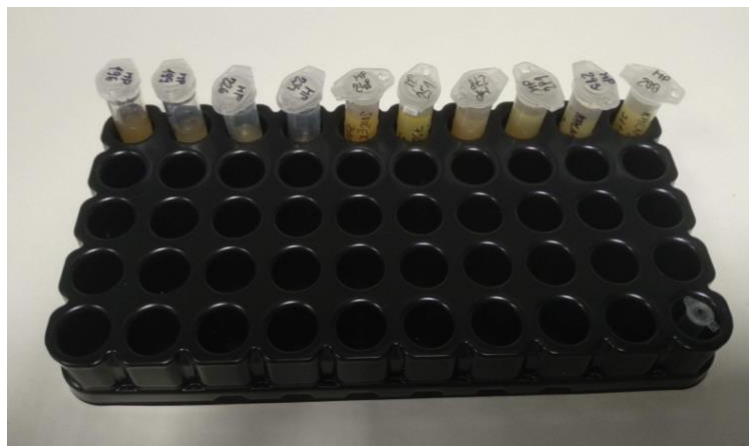

Zdroj: Vlastní

9.2 Postup izolace miRNA z plazmy

1. Hluboce zmraženou plazmu vyndáme z mrazícího boxu (-70 °C) a při pokojové teplotě necháme rozmrazit. Před použitím řádně protřepeme, zvortexujeme a krátce stočíme (10 s).

Obrázek 9: Rozmrazující se vzorky plazmy

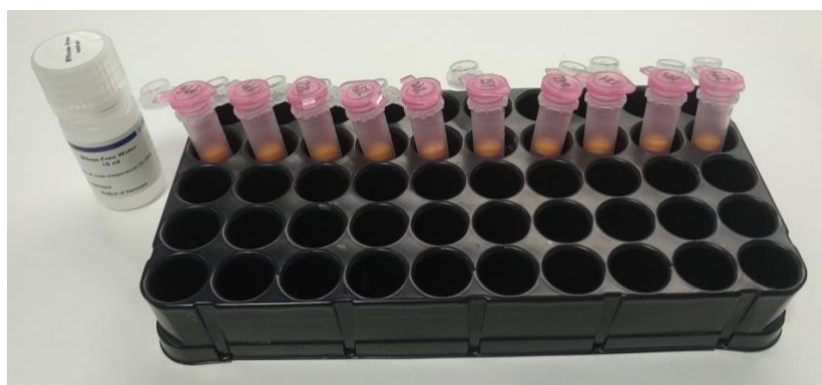
Zdroj: Vlastní

2. Do čisté 1,5 ml epe napipetujeme 200 μ l plazmy a přidáme 1000 μ l QIAzol Lysis Reagent. Následně celou směs krátce zvortexujeme.
3. Přidáme 3,5 μ l miRNeasy Serum/Plasma Spike-In Control a 200 μ l chloroformu.
4. Epe se směsí uzavřeme, prudce a důkladně protřepeme, zvortexujeme (20 s).
5. Centrifugujeme 15 min. při 14 tis. otáčkách při teplotě 4 °C.
6. Horní fázi (650 μ l) přeneseme do nové 2 ml epe, přidáme 975 μ l 100% ethanolu a řádně promícháme.
7. Z této směsi odebereme cca 550 μ l, přeneseme na kolonku umístěnou ve 2 ml epe bez víčka a centrifugujeme 30 s při 8 tis. otáčkách.
8. Po centrifugaci odpad vylijeme, epe bez víčka usušíme a znovu použijeme.
9. Bod 8. a 9. opakujeme 3 $\times$, dokud celý vzorek nefiltrujeme přes kolonku.
10. Na kolonku napipetujeme 700 μ l RWT (součást kitu), centrifugujeme 30 s při 10 tis. otáčkách. Odpad vylijeme, epe osušíme a znovu použijeme.

11. Napipetujeme 500 μ l RPE (součást kitu), centrifugujeme 30 s při 10 tis. otáčkách. Odpad vylijeme, epe osušíme, znovu použijeme.
12. Přidáme 500 μ l 80% ethanolu, centrifugujeme 2 min. při 10 tis. otáčkách. Po centrifugaci epe s odpadem vyhodíme (odpad nesmí přijít do kontaktu s membránou).
13. Kolonku umístíme do nové 2 ml epe a centrifugujeme 5 min. při max. otáčkách (13400 ot.).
14. Kolonku přesuneme do nové 1,5 ml epe s víčkem, přímo na střed membrány napipetujeme 25 μ l RNase-free water a centrifugujeme 75 s při max. otáčkách. Následně tento bod zopakujeme ještě jednou se stejným eluátem.

(Zdroj: miRNeasy Serum/Plasma Advanced Kit Handbook 2390-002, Qiagen, 2016)

Obrázek 10: Kolonky při posledním kroku izolace

Zdroj: Vlastní

9.3 Postup měření koncentrace a čistoty miRNA na přístroji Nanodrop 1000

1. V notebooku spustíme program Nanodrop 1000.
2. Iniciujeme přístroj pomocí 1 μ l RNA free water.
3. Jako možnost měření v programu navolíme NUCLEIC ACID a dále pak zvolíme RNA-40.
4. Změříme BLANK – na čidlo Nanodropu napipetujeme 1 μ l RNA free water a klikneme na tlačítko BLANK.

5. Dále měříme naše vzorky podobným stylem – vždy pipetujeme 1 μ l vzorku na čidlo, do okénka SAMPLE ID napíšeme číslo vzorku a pro spuštění měření klikneme na MEASURE. Před nanesením dalšího vzorku čidlo vždy otřeme.
6. Výsledky nakonec ukládáme: SHOW REPORT $\rightarrow$ REPORTS $\rightarrow$ SAVE REPORTS $\rightarrow$ EXPORT REPORTS AND STANDARTS TABLES.

Zdroj: miRNeasy Serum/Plasma Advanced Kit Quick-Start Protocol, Qiagen, 2016

Obrázek 9: Spektrofotometr NanoDrop 100

Zdroj: Vlastní

10 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Tabulka 1: Deskriptivní statistika naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů

(tabulka pokračuje níže viz Tab. 2)

Časové podskupiny	RNA (ng/μl) průměr	Interval spolehlivosti -95,00 %	Interval spolehlivosti +95,00 %	RNA (ng/μl) Počet pacientů	RNA (ng/μl) Sm. odch.
před operací	20,87	19,17	22,57	103,00	8,69
po operaci	22,21	19,91	24,51	100,00	11,58
1.- 4. den po	21,40	20,01	22,78	188,00	9,61
1. amb.	22,50	20,03	24,97	90,00	11,79
Vš.skup.	21,66	20,74	22,58	481,00	10,29

Zdroj: Vlastní

Tabulka 2: Deskriptivní statistika naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů

Časové podskupiny	RNA (ng/μl) Sm. chyba	RNA (ng/μl) Min.	RNA (ng/μl) Max.	RNA (ng/μl) 25.kvartil	RNA (ng/μl) medián	RNA (ng/μl) 75.kvartil
před operací	0,86	6,50	46,40	13,50	18,90	25,00
po operaci	1,16	6,10	65,70	14,40	19,65	25,95
1.- 4. den po	0,70	5,30	71,70	14,95	19,55	25,80
1. amb.	1,24	6,30	71,30	13,50	20,75	27,90
Vš.skup.	0,47	5,30	71,70	14,50	19,50	25,70

Zdroj: Vlastní

Tabulka 3: Anova test – porovnání koncentrací izolované RNA u jednotlivých skupin odběrů

	SČ efekt	SV efekt	PČ efekt	SČ chyba	SV chyba	PČ chyba	F	p
RNA (ng/μl)	171,30	3,00	57,10	50640,12	477,00	106,16	0,54	0,66

Zdroj: Vlastní

Tabulka 4: Deskriptivní statistika čistoty naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů

(tabulka pokračuje níže viz Tab. 5)

Časové podskupiny	Čistota 260/280 Průměr	Interval Spolehlivosti -95,00 %	Interval Spolehlivosti +95,00 %	Čistota 260/280 Počet pacientů	Čistota 260/280 Sm. odch.
před operací	1,48	1,45	1,51	103,00	0,16
po operaci	1,46	1,43	1,50	100,00	0,16
1.- 4. den po	1,47	1,45	1,49	188,00	0,17
1. amb.	1,49	1,46	1,52	90,00	0,14
Vš.skup.	1,48	1,46	1,49	481,00	0,16

Zdroj: Vlastní

Tabulka 5: Deskriptivní statistika čistoty naměřených koncentrací RNA u jednotlivých skupin odběrů

Časové podskupiny	Čistota 260/280 Sm. chyba	Čistota 260/280 Min.	Čistota 260/280 Max.	Čistota 260/280 25.kvartil	Čistota 260/280 medián	Čistota 260/280 75.kvartil
před operací	0,02	0,81	2,37	1,41	1,46	1,55
po operaci	0,02	0,63	2,10	1,41	1,45	1,53
1.- 4. den po	0,01	0,63	2,05	1,39	1,48	1,56
1. amb.	0,02	0,78	1,88	1,41	1,48	1,56
Vš.skup.	0,01	0,63	2,37	1,40	1,48	1,55

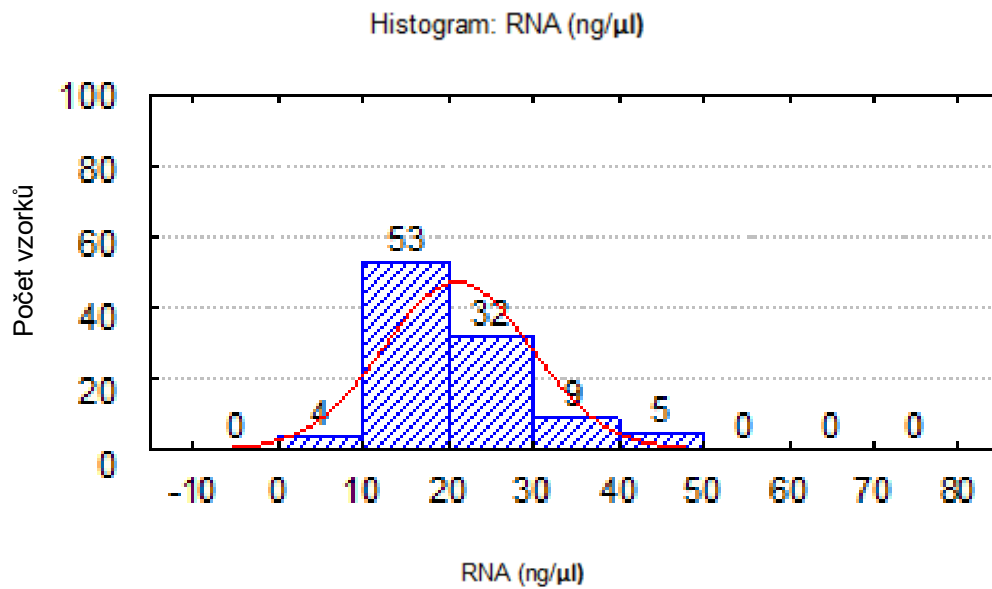
Zdroj: Vlastní

Tabulka 6: Analýza rozptylu – rozdíl čistoty mezi jednotlivými náběry

	SČ efekt	SV efekt	PČ efekt	SČ chyba	SV chyba	PČ chyba	F	p
čistota -260/280	0,04	3,00	0,01	12,62	477,00	0,03	0,55	0,65

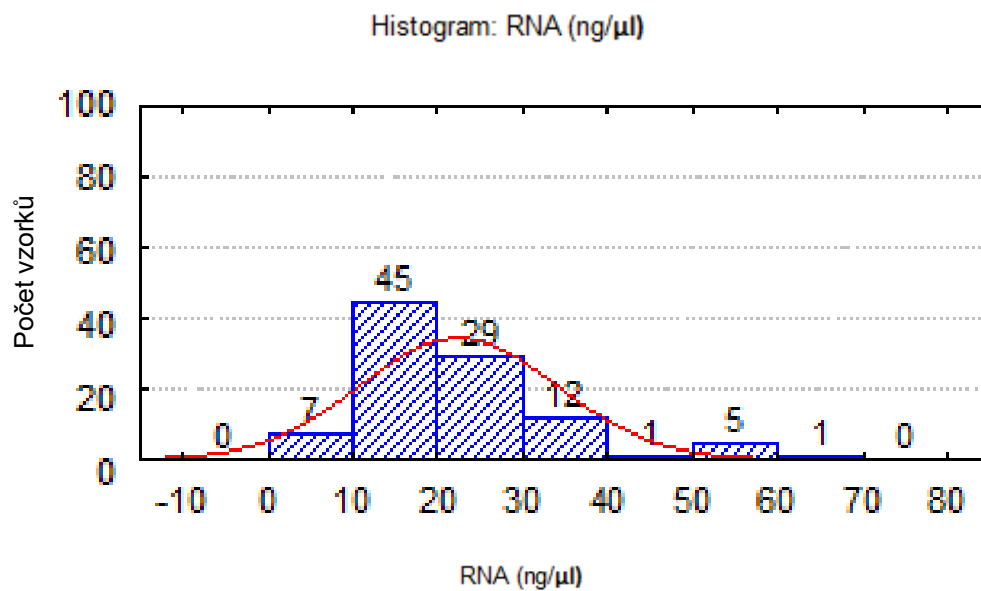
Zdroj: Vlastní

Graf 1: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných před operací

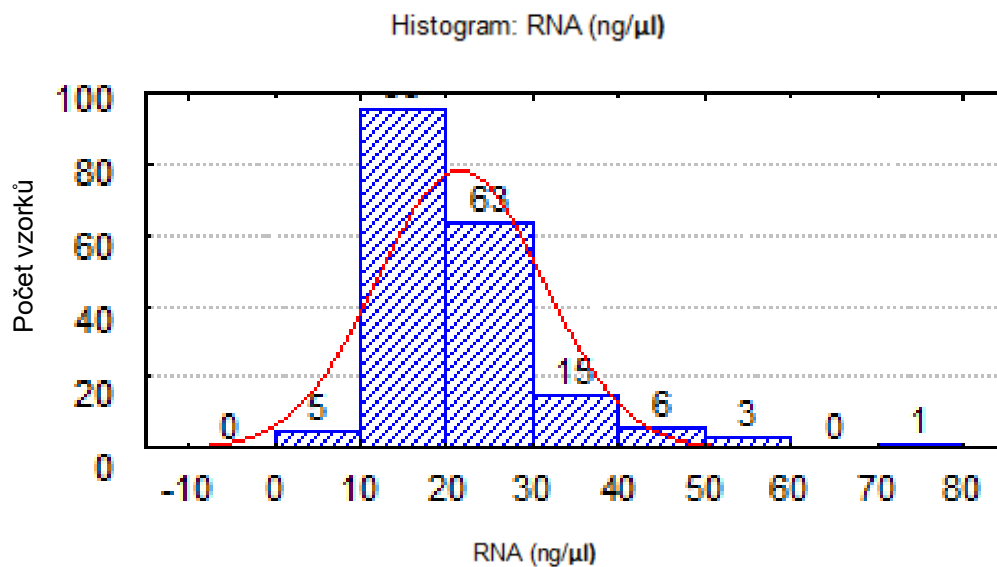
Zdroj: Vlastní

Graf 2: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných po operaci

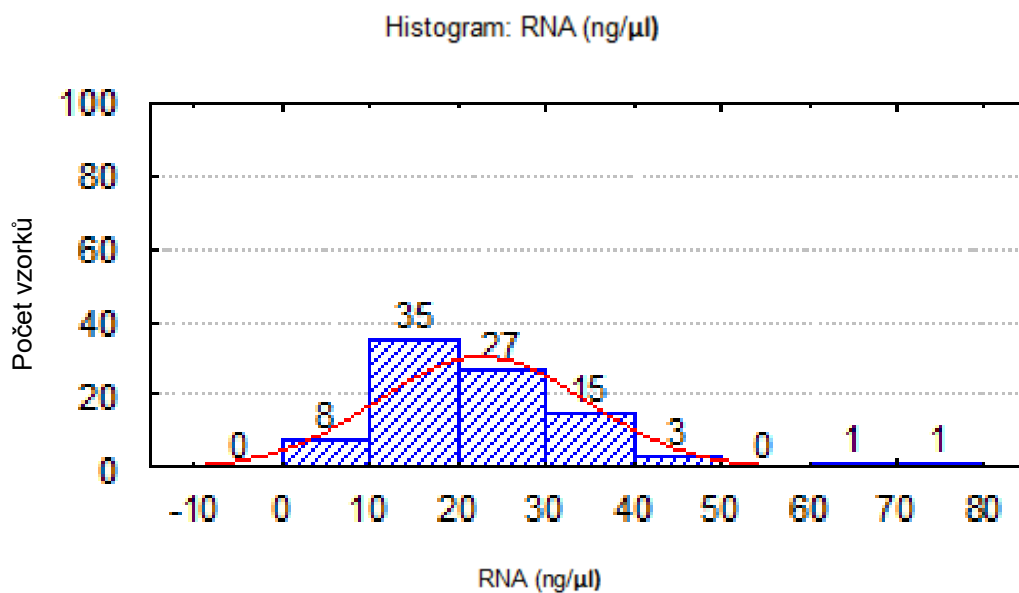
Zdroj: Vlastní

Graf 3: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy získaných 1.-4. den po operaci

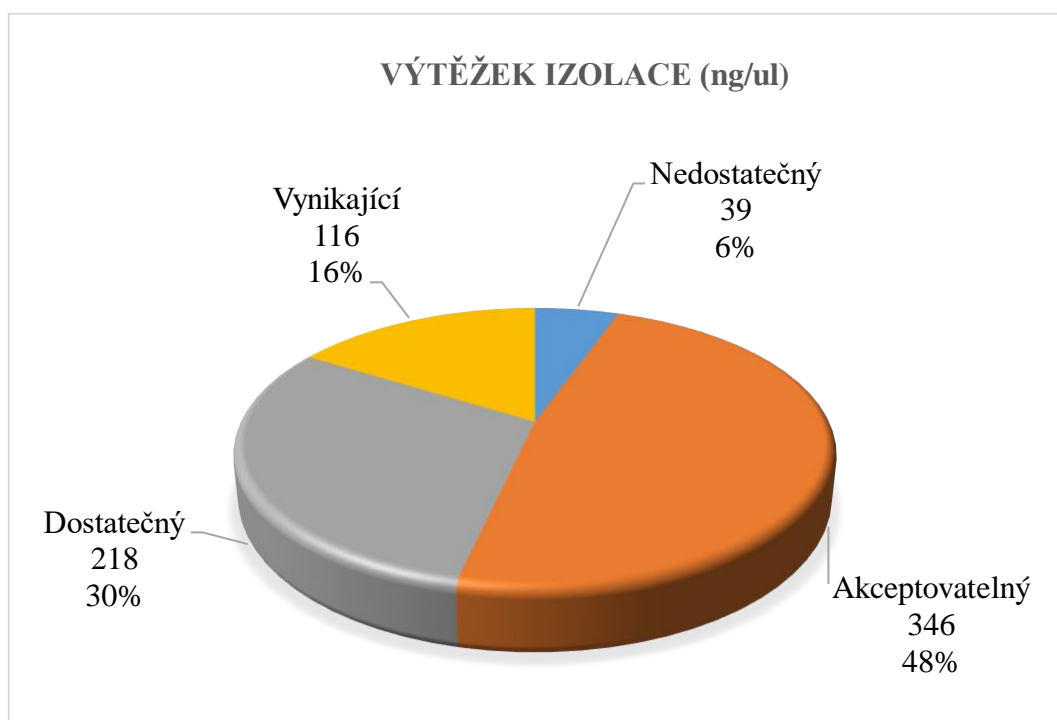
Zdroj: Vlastní

Graf 4: Distribuce naměřených koncentrací RNA ze vzorků plazmy odebraných při první návštěvě ambulance

Zdroj: Vlastní

Graf 5: Celkový výtěžek izolované RNA, všechny vzorky dohromady

Zdroj: Vlastní

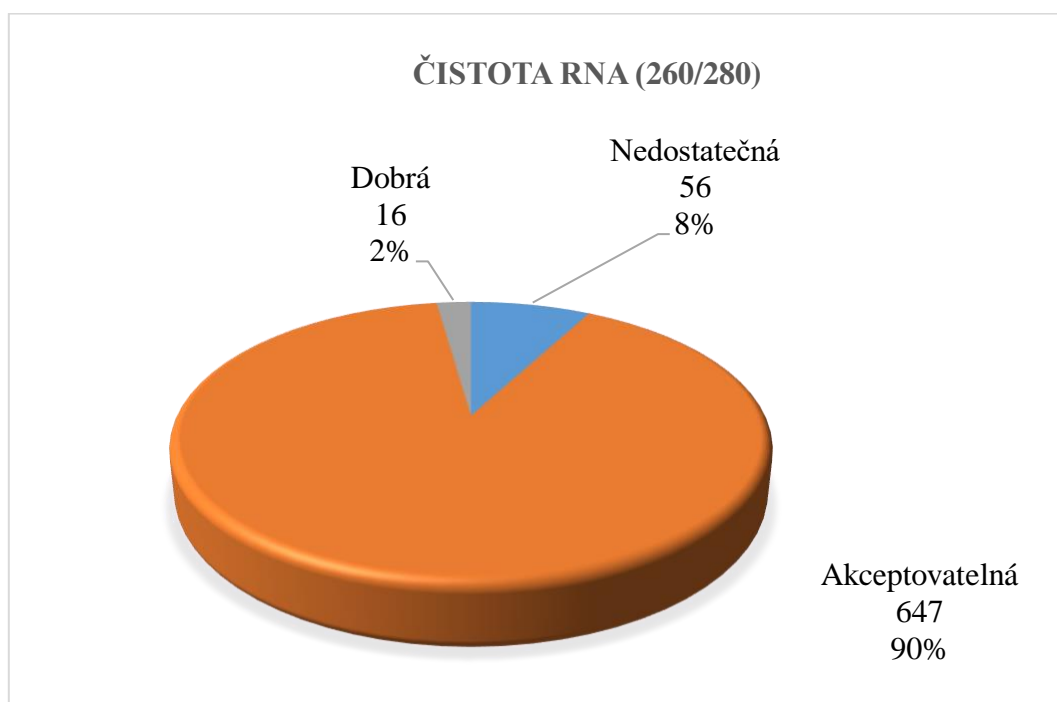
Výtěžek RNA ... nedostatečný: do 10 ng/μl

akceptovatelný: 10-20 ng/μl

dostatečný: 20-30 ng/μl

vynikající: více než 30 ng/μl

Graf 6: Čistota izolované RNA, všechny vzorky dohromady

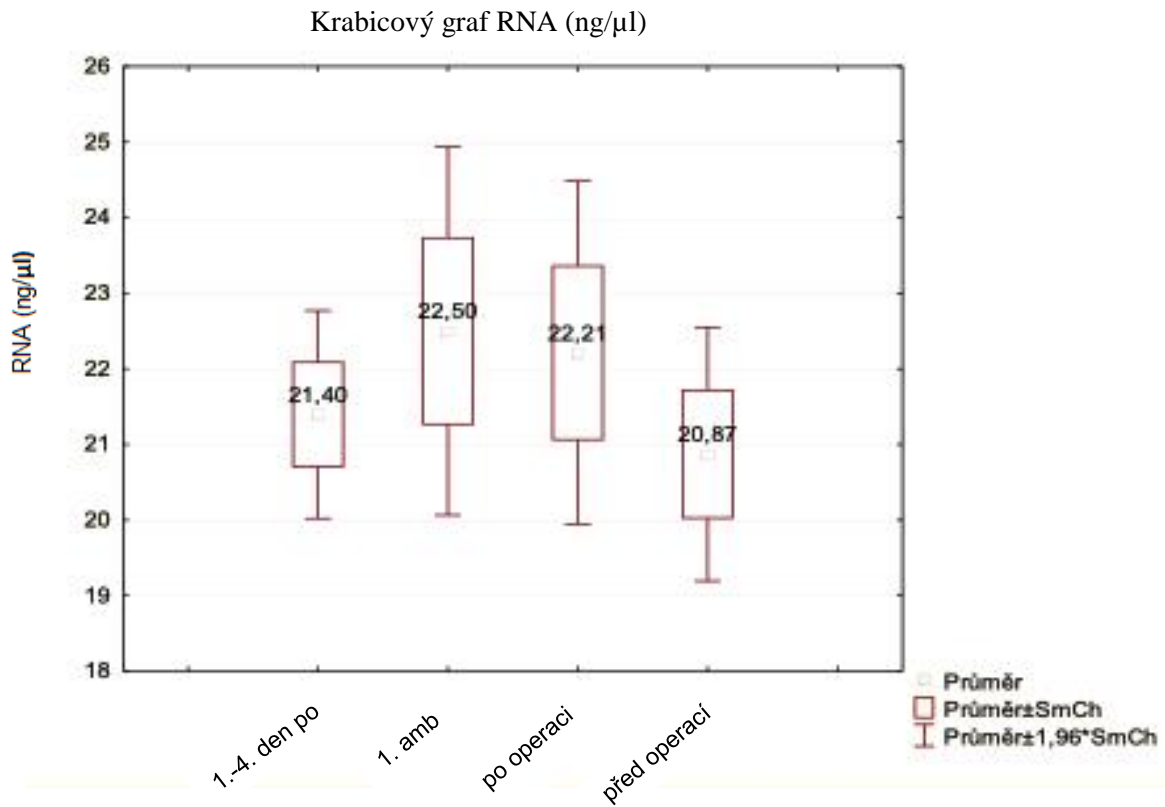
Zdroj: Vlastní

Čistota RNA ... nedostatečná: do 1,3

akceptovatelná: 1,3-1,8

dobrá: 1,8 a více

Graf 7: Box plot porovnání koncentrací izolované RNA u jednotlivých skupin odběrů

Zdroj: Vlastní

DISKUZE

Cílem bakalářské práce bylo zvládnutí metodiky izolace RNA z periferní krve (plazmy) pacientů léčených pro melanom. Následně v další části projektu, který není součástí bakalářské práce, probíhá na pracovišti Ústavu biologie Lékařské fakulty v Plzni stanovení vybraných miRNA pro nalezení vhodného panelu pro časnou detekci recidivy.

Pro zdárný průběh vlastního stanovení vybraných miRNA jsem potřebovala odpověď na následující otázku: „V jaké průměrné koncentraci se molekuly RNA v plazmě pacientů léčených pro melanom nacházejí?“. Znalost koncentrace poskytuje odpověď, zda stanovení miRNA metodou RT real-time PCR bude probíhat správně. Zjistila jsem, že nejnižší průměrná koncentrace (předoperační odběry) je 20,87 ng/μl a dolní kvartil 13,5 ng/μl. To jsou hodnoty vhodné pro provedení stanovení panelu miRNA metodou RT real-time PCR. Výrobce souprav TaqMan™ MicroRNA Assay doporučuje množství RNA pro provedení reverzní transkripce 1-10 ng. Empiricky bylo zjištěno, že reakce velice dobře fungují při vstupním množství 50 ng do RT. Při množství 1 ng RNA v RT již stanovení real-time PCR vykazuje vysoké hodnoty Ct (nad 35), které už nejsou vhodné pro vyhodnocení.

Dále jsem zjišťovala, zda jsou rozdíly v koncentraci izolované RNA mezi dny předoperačních a pooperačních odběrů. Statistická analýza ukázala, že tyto rozdíly na hladině významnosti 0,05 nejsou. To znamená, že ke všem odběrům můžeme přistupovat stejně z hlediska způsobu stanovení jednotlivých miRNA. Analýzy hladin vybraných miRNA u těchto vzorků již na Ústavu biologie probíhají, tudíž odpověď na otázku „Je možné z takto izolované RNA standardním postupem stanovit jednotlivé miRNA?“ je kladná.

Obecné nároky na čistotu izolované RNA jsou poměr absorbance 260 nm/280 nm mezi 1,8-2. V praxi se ukazuje, že pro kvantitativní stanovení miRNA metodou RT real-time PCR tyto hodnoty nejsou kritické, stanovení zdárně proběhne i při nižší čistotě. Nedostatečná čistota ($260/280 < 1,3$) byla zaznamenána u 8 % vzorků a jak se projeví na vlastním stanovení miRNA, ukáží vlastní výsledky RT real-time PCR. Pouze 6 % izolovaných vzorků mělo nedostatečný výtěžek izolace, tzn. do 10 ng/μl. V takovém případě je potřeba izolaci opakovat.

Příznivým výsledkem celého projektu, jehož součástí je izolace RNA z plazmy – náplň této bakalářské práce, by bylo nalezení konkrétní miRNA nebo panelu max. 3 miRNA

který by umožnil zachycení návratu onemocnění u pacientů s maligním melanomem, a to pouze na základě odběru periferní krve.

Důležitá pro stanovení molekul miRNA je také časová náročnost izolace. Současná izolace celkové RNA patnácti vzorků plazmy trvá přibližně 150 minut.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se zabývala izolací nukleových kyselin, konkrétně molekul miRNA, které by mohly sloužit jako diagnostické a prognostické markery pacientů s melanomem.

Izolace RNA metodou kolonek se silikátovou membránou, se ukázala vhodná pro stanovení molekul miRNA u pacientů léčených pro melanom, a to potenciálně i v klinické praxi. Stanovení konkrétní miRNA se provádí pomocí RT real-time PCR. Izolace celkové RNA patnácti vzorků plazmy trvá přibližně 150 minut.

Izolovaná RNA 732 vzorků plazmy pacientů léčených pro melanom bude využita pro studii s cílem zjistit, zda je možné tyto markery v klinické diagnostice využívat a určit panel miRNA pro časný záchyt recidivy onemocněním.

SEZNAM LITERATURY

ADAM, Zdeněk, Jana KOPTÍKOVÁ a Jiří VORLÍČEK. *Obecná onkologie a podpůrná léčba*. Praha: Grada, 2003. ISBN 8024706776.

ARENBERGER, Petr. Maligní melanom a ostatní nádory kůže. *Linkos – Česká onkologická společnost České lékařské společnosti J.E. Purkyně* [online]. © 2021, 6. 6. 2006, 10. 9. 2014 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/pacient-a-rodina/onkologicke-diagnozy/maligni-melanom-spinaliom-bazaliom-c43-44-d03/maligni-melanom-a-ostatni-nadory-kuze/>

BARTOŠÍK, Martin a Ludmila JIRÁKOVÁ. Current Methods of microRNA Analysis. *Klinická onkologie* [online]. 2018, 31(Suppl2) [cit. 2021-02-21]. ISSN 0862495X. Dostupné z: doi:10.14735/amko20182S93

BARTŮŇKOVÁ, Jiřina a Milan PAULÍK. *Vyšetřovací metody v imunologii*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 9788024735337

BUSTIN, S. A. (2004). *A-Z of quantitative PCR*. La Jolla, CA, International University Line.

BUSTIN, Stephen A. How to speed up the polymerase chain reaction. *Biomolecular Detection and Quantification* [online]. 2017, 12, 10-14 [cit. 2021-02-21]. ISSN 22147535. Dostupné z: doi:10.1016/j.bdq.2017.05.002

COOPER, Geoffrey M. *The Cell: A Molecular Approach*. 2nd edition. Sinauer Associates, 2000. ISBN-10: 0-87893-106-6.

HALPERN, Allan C., Ashfaq A. MARGHOOB a Ofer REITER. Melanoma Overview: A Dangerous Skin Cancer. *The Skin Cancer Foundation* [online]. New York, ©2021, January 2020 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/melanoma/#four>

HANAHAN, Douglas a Robert A WEINBERG. The Hallmarks of Cancer. *Cell* [online]. 2000, 100(1), 57-70 [cit. 2021-02-07]. ISSN 00928674. Dostupné z: doi:10.1016/S0092-8674(00)81683-9

HANAHAN, Douglas a Robert A. WEINBERG. Hallmarks of Cancer: The Next Generation. *Cell* [online]. 2011, 144(5), 646-674 [cit. 2021-01-12]. ISSN 00928674. Dostupné z: doi:10.1016/j.cell.2011.02.013

HASCHEK, Wanda M., Colin G. ROUSSEAU a Matthew A. WALLIG. Manifestations of Toxic Cell Injury. *Fundamentals of Toxicologic Pathology* [online]. Elsevier, 2010, 2010, s. 9-42 [cit. 2021-02-08]. ISBN 9780123704696. Dostupné z: doi:10.1016/B978-0-12-370469-6.00002-7

HOFMANOVÁ, Jiřina. *Genotoxicita a karcinogeneze* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013 [cit. 2021-03-26]. Elportál. Dostupné z: <http://is.muni.cz/elportal/?id=1126513>. ISSN 1802-128X.

HOWELL, JR, Paul M., Xiaobo LI, Adam I. RIKER a Yaguang XI. MicroRNA in Melanoma. *The Ochsner Journal*. Summer, 2010, 10(2), 83-92. Dostupné také z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3096202/>

HRUBAN, Ralph. Types of Tumors. *Johns Hopkins Pathology* [online]. Baltimore, © 2021, 2013 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://pathology.jhu.edu/pancreas/types-of-tumors>

CHEN, TAO. The Role of MicroRNA in Chemical Carcinogenesis. *Journal of Environmental Science and Health, Part C* [online]. 2010, 28(2), 89-124 [cit. 2021-02-21]. ISSN 1059-0501. Dostupné z: doi:10.1080/10590501.2010.481477

CHIAL, Heidi. Proto-oncogenes to Oncogenes to Cancer. *Nature Education*. 2008, 1(1), 33. Dostupné také z: <https://www.nature.com/scitable/topicpage/proto-oncogenes-to-oncogenes-to-cancer-883/>

KRALIK, Petr a Matteo RICCHI. A Basic Guide to Real Time PCR in Microbial Diagnostics: Definitions, Parameters, and Everything. *Frontiers in Microbiology* [online]. 2017, 8 [cit. 2021-02-21]. ISSN 1664-302X. Dostupné z: doi:10.3389/fmicb.2017.00108

MACFARLANE, Leigh-Ann a Paul R. MURPHY. MicroRNA: Biogenesis, Function and Role in Cancer. *Curr Genomics*. 2010 Nov., 11(7), 537–561. ISSN 13892029. PMID: 21532838. Dostupné z: doi:10.2174/138920210793175895

Melanom je nejagresivnější kožní nádor. Jaké jsou jeho příznaky? *Zdravotnictví a medicína* [online]. Praha 4, 2021, 2020 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/leky/melanom-priznaky-lecba/>

Melanom kůže. *Masarykův onkologický ústav* [online]. Brno, © 2009 — 2021 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.mou.cz/c43-d03-melanom-kuze/di63>

Nádory kůže. Linkos.cz. Linkos: Česká onkologická společnost České lékařské společnosti J. E. Purkyně. Linkos.cz [online]. Copyright © 2021 ČOS ČLS JEP [cit. 18.03.2021]. Dostupné z: <https://www.linkos.cz/slovnicek/bazocelularni-karcinom-bazaliom/>

NOVÁK, J. MikroRNA v kardiologii: přehled pro klinickou praxi. *Kardiologická revue: Interní medicína*. 2016, 2016(4), 258. ISSN 2336-2898.

O'BRIEN, Jacob, Heyam HAYDER, Yara ZAYED a Chun PENG. Overview of MicroRNA Biogenesis, Mechanisms of Actions, and Circulation. *Frontiers in Endocrinology* [online]. 2018, 9 [cit. 2021-02-20]. ISSN 1664-2392. Dostupné z: doi:10.3389/fendo.2018.00402

POLIVKA, Jiri, Martin PESTA a Filip JANKU. Testing for oncogenic molecular aberrations in cell-free DNA-based liquid biopsies in the clinic: are 61 there yet? *Expert Review of Molecular Diagnostics* [online]. 2015, 15(12), 1631-1644 [cit. 2021-01-12]. ISSN 1473-7159. Dostupné z: doi:10.1586/14737159.2015.1110021

POSPÍŠILOVÁ, Šárka, Romana BORSKÁ, Boris TICHÝ, Dana DVOŘÁKOVÁ a Jiří MAYER. DNA čipy (microarrays) - účinný nástroj v onkologickém výzkumu a diagnostice. In XVIII. Olomoucké hematologické dny, Olomouc. 2004.

QIAGEN – miRNeasy Serum/Plasma Advanced Handbook 1/2020 (uživatelská příručka)

SARNOFF, Deborah S. Skin Cancer 101: Knowledge is Your Best Defense. *The Skin Cancer Foundation* [online]. New York, ©2021, January 2020 [cit. 2020-12-07]. Dostupné z: <https://www.skincancer.org/skin-cancer-information/>

SHIEL JR., William C. Medical Definition of Proto-oncogene. *MedicineNet* [online]. California: WebMD, LLC., ©1996-2021, 25. 1. 2017 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: https://www.medicinenet.com/cancer_101_pictures_slideshow/article.htm

SILVA, Debora Cristina Pereira da, Felipe Demani CARNEIRO, Kelly Costa de ALMEIDA a Caroline FERNANDES-SANTOS. Role of miRNAs on the Pathophysiology of Cardiovascular Diseases. *Arquivos Brasileiros de Cardiologia* [online]. [cit. 2021-02-08]. ISSN 0066-782X. Dostupné z: doi:10.5935/abc.20180215

SLABÝ, Ondřej a Marek SVOBODA. *MikroRNA v onkologii*. Praha: Galén, c2012. ISBN 978-80-7262-587-1.

SLABÝ, Ondřej. Technologie sekvenování nové generace: celogenomové, celoexomové a cílené – hotspot – sekvenování. *ProLékaře* [online]. Praha: MeDitorial, © 2008-2021, 2018 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.prolekare.cz/tema/precizni-medicina/detail/technologie-sekvenovani-nove-generace-celogenomove-celoexomove-a-cilene-hotspot-sekvenovani-105628>

Spin-Column Extraction: Fast and Efficient Purification – HSE.AG. HSE.AG: Where science and technology evolve [online]. Copyright © 2018 Hombrechtikon Systems Engineering AG [cit. 21.02.2021]. Dostupné z: <https://www.hseag.com/our-references/spin-column-extraction/>

ŠMARDA, Jan. *Metody molekulární biologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2005. ISBN 9788021038417.

TAN, Siun Chee a Beow Chin YIAP. DNA, RNA, and Protein Extraction: The Past and The Present. *Journal of Biomedicine and Biotechnology* [online]. 2009, 2009, 1-10 [cit. 2021-02-21]. ISSN 1110-7243. Dostupné z: doi:10.1155/2009/574398

What is Next-Generation Sequencing. *ThermoFisher Scientific* [online]. Thermo Fisher Scientific, © 2020 [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.thermofisher.com/cz/en/home/life-science/sequencing/sequencing-learning-center/next-generation-sequencing-information/ngs-basics/what-is-next-generation-sequencing.html>

WILFINGER, William W., Karol MACKAY a Piotr CHOMCZYNSKI. Effect of pH and Ionic Strength on the Spectrophotometric Assessment of Nucleic Acid Purity. *BioTechniques* [online]. 1997, 22(3), 474-481 [cit. 2021-03-26]. ISSN 0736-6205. Dostupné z: doi:10.2144/97223st01

WYANT, Tracy, William G. CANCE a Robert SMITH. Oncogenes and tumor suppressor genes. *American Cancer Society* [online]. © 2021, June 25, 2014 [cit. 2021-02-08].

Dostupné z: <https://www.cancer.org/cancer/cancer-causes/genetics/genes-and-cancer/oncogenes-tumor-suppressor-genes.html>

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha A – Veškerá naměřená data všech izolovaných vzorků

PŘÍLOHY

Příloha A – Veškerá naměřená data všech izolovaných vzorků

Tabulka 7: Data 732 naměřených vzorků, která byla získána izolací a měřením.

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
272	465725	1. amb.	1. amb.	16,7	1,65
273	540730	1. amb.	1. amb.	24,7	1,67
9	325308	1. amb.	1. amb.	32,1	1,73
10	886013	1. amb.	1. amb.	29	1,51
19	415104	1. amb.	1. amb.	27,2	1,48
43	481004	1. amb.	1. amb.	21,5	1,52
44	350428	1. amb.	1. amb.	35,5	1,35
53	480524	1. amb.	1. amb.	68,4	1,67
58	505329	1. amb.	1. amb.	21,2	1,45
63	700919	1. amb.	1. amb.	9,7	1,54
77	445123	1. amb.	1. amb.	13,3	1,57
78	615630	1. amb.	1. amb.	13	1,7
89	820811	1. amb.	1. amb.	21,2	1,5
92	480404	1. amb.	1. amb.	17,4	1,49
103	461120	1. amb.	1. amb.	71,3	1,45
106	471104	1. amb.	1. amb.	20,3	1,57
113	700506	1. amb.	1. amb.	23,8	1,55
119	506120	1. amb.	1. amb.	17	1,5
132	750526	1. amb.	1. amb.	27,9	1,43
133	825811	1. amb.	1. amb.	20,3	1,65
137	385309	1. amb.	1. amb.	34,3	1,64
155	545531	1. amb.	1. amb.	9,8	1,52
156	420315	1. amb.	1. amb.	11,8	1,56
160	680930	1. amb.	1. amb.	23,9	1,43
166	686020	1. amb.	1. amb.	16,05	1,37
171	520424	1. amb.	1. amb.	17,71	1,52
174	611104	1. amb.	1. amb.	13,1	1,37
184	496105	1. amb.	1. amb.	10,5	1,82
194	735131	1. amb.	1. amb.	18,2	1,48
195	605924	1. amb.	1. amb.	15,2	1,48
199	495711	1. amb.	1. amb.	23,2	1,59
220	755621	1. amb.	1. amb.	21,9	1,35
225	616130	1. amb.	1. amb.	18	1,67
236	460121	1. amb.	1. amb.	11,5	1,54
238	650521	1. amb.	1. amb.	22,2	1,53
253	730603	1. amb.	1. amb.	10	1,53
271	785728	1. amb.	1. amb.	39,6	1,53

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
274	655267	1. amb.	1. amb.	11,5	1,75
285	560927	1. amb.	1. amb.	22,9	1,88
301	871008	1. amb.	1. amb.	32,7	1,33
309	741217	1. amb.	1. amb.	15,7	1,44
310	456008	1. amb.	1. amb.	10,2	1,47
316	581231	1. amb.	1. amb.	30,08	1,44
317	515512	1. amb.	1. amb.	31,46	1,57
330	580417	1. amb.	1. amb.	19,4	1,48
3	325308	1. den po	1. - 4. den po	26	1,49
7	886013	1. den po	1. - 4. den po	45,6	1,57
15	415104	1. den po	1. - 4. den po	25,8	1,5
23	876030	1. den po	1. - 4. den po	21,7	1,56
33	340103	1. den po	1. - 4. den po	39,1	1,35
36	481004	1. den po	1. - 4. den po	17,7	1,41
41	350428	1. den po	1. - 4. den po	20,1	1,24
50	480521	1. den po	1. - 4. den po	18,9	1,38
56	505329	1. den po	1. - 4. den po	56,7	1,56
61	700919	1. den po	1. - 4. den po	42,1	1,58
70	445123	1. den po	1. - 4. den po	12,7	1,48
71	615630	1. den po	1. - 4. den po	56,9	1,7
83	820811	1. den po	1. - 4. den po	20,9	1,66
97	461120	1. den po	1. - 4. den po	51,7	1,62
98	471104	1. den po	1. - 4. den po	27,7	1,5
110	700506	1. den po	1. - 4. den po	12,9	1,59
116	506120	1. den po	1. - 4. den po	20,3	1,54
125	750526	1. den po	1. - 4. den po	16,9	1,7
129	385309	1. den po	1. - 4. den po	20,2	1,49
143	565721	1. den po	1. - 4. den po	15,6	1,69
144	545531	1. den po	1. - 4. den po	16,2	1,44
148	680930	1. den po	1. - 4. den po	15,8	0,74
153	420315	1. den po	1. - 4. den po	10,7	1,42
159	686020	1. den po	1. - 4. den po	18,5	1,37
165	520424	1. den po	1. - 4. den po	20,81	1,54
181	496105	1. den po	1. - 4. den po	28,1	1,4
189	605924	1. den po	1. - 4. den po	15,3	1,6
190	735131	1. den po	1. - 4. den po	14	1,51
208	401109	1. den po	1. - 4. den po	26,2	1,49
215	755621	1. den po	1. - 4. den po	15,2	1,57
216	845709	1. den po	1. - 4. den po	10,8	1,55
231	460121	1. den po	1. - 4. den po	24,9	1,57
232	650521	1. den po	1. - 4. den po	19,6	1,46
242	620310	1. den po	1. - 4. den po	15,8	1,53

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
250	730603	1. den po	1. - 4. den po	16,45	1,41
258	465725	1. den po	1. - 4. den po	10,3	1,35
264	540730	1. den po	1. - 4. den po	14,2	1,73
265	785728	1. den po	1. - 4. den po	15,5	1,75
289	871008	1. den po	1. - 4. den po	20	1,5
296	456008	1. den po	1. - 4. den po	24,2	1,34
297	741217	1. den po	1. - 4. den po	21,8	1,24
307	581231	1. den po	1. - 4. den po	13,6	1,55
308	515512	1. den po	1. - 4. den po	17,5	1,47
323	476204	1. den po	1. - 4. den po	22,62	1,55
324	580417	1. den po	1. - 4. den po	20,37	1,43
84	480404	1. den po	1. - 4. den po	20,9	1,48
221	616130	1. den po	1. - 4. den po	14,5	1,54
280	560927	1. den po	1. - 4. den po	10,1	1,34
336	780803	1. den po	1. - 4. den po	20,2	1,48
337	720509	1. den po	1. - 4. den po	21	1,31
365	465720	1. den po	1. - 4. den po	28,5	1,39
373	575215	1. den po	1. - 4. den po	22,03	1,38
377	435819	1. den po	1. - 4. den po	19,31	1,48
387	565717	1. den po	1. - 4. den po	25,4	1,42
398	595211	1. den po	1. - 4. den po	40,1	1,5
413	700919	1. den po	1. - 4. den po	13	0,63
417	571005	1. den po	1. - 4. den po	23,6	1,44
422	821202	1. den po	1. - 4. den po	9,1	1,47
427	881161	1. den po	1. - 4. den po	16	1,53
433	641103	1. den po	1. - 4. den po	17,43	1,36
442	515630	1. den po	1. - 4. den po	18,5	1,49
451	715713	1. den po	1. - 4. den po	20,4	1,53
454	530717	1. den po	1. - 4. den po	30,3	1,53
470	935373	1. den po	1. - 4. den po	19,1	1,37
476	526008	1. den po	1. - 4. den po	27,9	1,25
482	706214	1. den po	1. - 4. den po	23,9	1,32
486	625409	1. den po	1. - 4. den po	12,4	1,37
497	430613	1. den po	1. - 4. den po	15,2	1,28
505	455525	1. den po	1. - 4. den po	14,4	1,27
508	485523	1. den po	1. - 4. den po	10,4	1,31
516	575126	1. den po	1. - 4. den po	27,5	1,41
522	451006	1. den po	1. - 4. den po	17,1	1,37
532	720706	1. den po	1. - 4. den po	26,4	1,54
533	470913	1. den po	1. - 4. den po	71,7	1,53
539	520615	1. den po	1. - 4. den po	48,63	1,41
546	585507	1. den po	1. - 4. den po	18,21	1,44

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
557	915404	1. den po	1. - 4. den po	18,8	1,68
558	630601	1. den po	1. - 4. den po	21,9	1,53
570	750204	1. den po	1. - 4. den po	34,4	1,44
577	640507	1. den po	1. - 4. den po	14,5	1,67
584	460507	1. den po	1. - 4. den po	30,4	1,51
585	515906	1. den po	1. - 4. den po	19,1	1,53
597	610407	1. den po	1. - 4. den po	27,1	1,35
608	586213	1. den po	1. - 4. den po	16,7	1,35
610	740110	1. den po	1. - 4. den po	28,6	1,47
615	420503	1. den po	1. - 4. den po	10,6	1,6
627	760722	1. den po	1. - 4. den po	21,8	1,56
635	715922	1. den po	1. - 4. den po	27,7	1,55
639	450608	1. den po	1. - 4. den po	39,7	1,55
647	585115	1. den po	1. - 4. den po	23,7	1,47
654	555211	1. den po	1. - 4. den po	20,5	1,49
658	710531	1. den po	1. - 4. den po	10,1	1,54
667	550325	1. den po	1. - 4. den po	9,7	1,43
672	756128	1. den po	1. - 4. den po	10,8	1,38
681	480228	1. den po	1. - 4. den po	12,6	1,45
697	555809	1. den po	1. - 4. den po	9,6	1,63
707	545124	1. den po	1. - 4. den po	15	0,89
712	556001	1. den po	1. - 4. den po	23,1	1,58
716	790407	1. den po	1. - 4. den po	16,9	1,48
720	555408	1. den po	1. - 4. den po	17,3	1,69
343	476204	1. amb.	1. amb.	30,4	1,4
344	780803	1. amb.	1. amb.	33	1,35
345	720509	1. amb.	1. amb.	33,9	1,44
358	881023	1. amb.	1. amb.	19,8	1,54
378	575215	1. amb.	1. amb.	13,1	1,39
381	435819	1. amb.	1. amb.	10,9	1,41
390	565717	1. amb.	1. amb.	10,2	1,5
419	700919	1. amb.	1. amb.	8,9	1,49
423	571005	1. amb.	1. amb.	24,4	1,47
437	641103	1. amb.	1. amb.	36,56	1,49
444	515630	1. amb.	1. amb.	19,3	1,7
471	935373	1. amb.	1. amb.	23,4	1,36
477	526008	1. amb.	1. amb.	17,3	1,34
488	706214	1. amb.	1. amb.	16,7	1,28
493	625409	1. amb.	1. amb.	25,5	1,27
501	430613	1. amb.	1. amb.	30,7	1,33
513	455525	1. amb.	1. amb.	27,7	1,37
519	575126	1. amb.	1. amb.	16	1,34

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
524	451006	1. amb.	1. amb.	27,7	1,4
541	720706	1. amb.	1. amb.	48,59	1,47
542	470913	1. amb.	1. amb.	22,29	1,44
551	585507	1. amb.	1. amb.	41,94	1,41
563	630601	1. amb.	1. amb.	21,4	1,42
573	915404	1. amb.	1. amb.	33,5	1,58
574	750204	1. amb.	1. amb.	16,5	1,57
586	640507	1. amb.	1. amb.	24,3	1,51
590	460507	1. amb.	1. amb.	49,8	1,47
591	515906	1. amb.	1. amb.	15,6	1,44
601	530717	1. amb.	1. amb.	34,2	1,38
603	610407	1. amb.	1. amb.	23,7	1,42
617	586213	1. amb.	1. amb.	9,5	1,34
618	586213	1. amb.	1. amb.	8,4	1,47
619	420503	1. amb.	1. amb.	9,2	1,47
631	760722	1. amb.	1. amb.	17,8	1,64
640	715922	1. amb.	1. amb.	23,6	1,55
643	450608	1. amb.	1. amb.	17	1,58
651	465720	1. amb.	1. amb.	23,3	1,39
659	555211	1. amb.	1. amb.	38,7	1,55
664	710531	1. amb.	1. amb.	6,3	1,36
674	550325	1. amb.	1. amb.	13,8	0,78
676	756128	1. amb.	1. amb.	11,3	1,4
686	480228	1. amb.	1. amb.	12,5	1,85
699	555809	1. amb.	1. amb.	13,5	1,65
722	790407	1. amb.	1. amb.	11,5	1,54
723	555408	1. amb.	1. amb.	29	1,48
11	325308	2. amb.	2. amb.	17,9	1,61
20	415104	2. amb.	2. amb.	14,6	1,42
28	876030	2. amb.	2. amb.	22,1	1,45
46	481004	2. amb.	2. amb.	17,5	1,22
47	350428	2. amb.	2. amb.	17,3	1,37
64	505329	2. amb.	2. amb.	9,7	1,41
65	700919	2. amb.	2. amb.	22	1,42
87	445123	2. amb.	2. amb.	38,6	1,46
88	615630	2. amb.	2. amb.	24,5	1,5
91	820811	2. amb.	2. amb.	23,2	1,45
102	480404	2. amb.	2. amb.	3,6	1,53
105	461120	2. amb.	2. amb.	28,1	1,46
111	471104	2. amb.	2. amb.	12,9	1,53
117	700506	2. amb.	2. amb.	13,2	1,49
134	750526	2. amb.	2. amb.	11,4	1,56

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
135	506120	2. amb.	2. amb.	36,4	1,5
145	385309	2. amb.	2. amb.	28,3	1,47
149	825811	2. amb.	2. amb.	26,4	1,6
161	545531	2. amb.	2. amb.	15,4	1,42
162	420315	2. amb.	2. amb.	22,4	1,53
167	680930	2. amb.	2. amb.	22,66	1,55
172	686020	2. amb.	2. amb.	25,81	1,57
173	520424	2. amb.	2. amb.	20,1	1,5
178	611104	2. amb.	2. amb.	16,7	1,33
198	496105	2. amb.	2. amb.	16,1	1,44
200	735131	2. amb.	2. amb.	17	1,44
201	605924	2. amb.	2. amb.	15,7	1,52
203	495711	2. amb.	2. amb.	23,7	1,58
223	755621	2. amb.	2. amb.	15,1	1,64
233	616130	2. amb.	2. amb.	14,1	1,5
237	460121	2. amb.	2. amb.	18,6	1,66
244	650521	2. amb.	2. amb.	11,2	1,56
255	730603	2. amb.	2. amb.	11	1,42
275	540730	2. amb.	2. amb.	33,4	1,51
276	785728	2. amb.	2. amb.	11,4	1,14
277	465725	2. amb.	2. amb.	14,7	1,44
291	560927	2. amb.	2. amb.	33,8	1,55
313	871008	2. amb.	2. amb.	21	1,49
314	741217	2. amb.	2. amb.	14,4	1,81
318	456008	2. amb.	2. amb.	67,41	1,47
327	515512	2. amb.	2. amb.	18,3	1,58
328	581231	2. amb.	2. amb.	41	1,6
4	325308	2. den po	1. - 4. den po	13,1	1,56
209	401109	2. den po	1. - 4. den po	17,7	1,48
222	616130	2. den po	1. - 4. den po	20,1	1,39
388	565717	2. den po	1. - 4. den po	19,4	1,41
517	575126	2. den po	1. - 4. den po	16,5	1,37
572	750204	2. den po	1. - 4. den po	21,3	1,48
12	886013	2. amb.	2. amb.	20,9	1,55
342	580417	2. amb.	2. amb.	28	1,46
346	720509	2. amb.	2. amb.	10,6	1,29
348	780803	2. amb.	2. amb.	14,9	1,44
350	476204	2. amb.	2. amb.	31,9	1,39
380	575215	2. amb.	2. amb.	13,5	1,43
384	435819	2. amb.	2. amb.	25,8	1,42
400	565717	2. amb.	2. amb.	70,33	1,42
428	571005	2. amb.	2. amb.	6	1,27

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
439	641103	2. amb.	2. amb.	4,89	1,56
448	515630	2. amb.	2. amb.	21,1	1,39
472	935373	2. amb.	2. amb.	12,8	1,35
489	526008	2. amb.	2. amb.	16,3	1,32
491	706214	2. amb.	2. amb.	14,2	1,34
499	625409	2. amb.	2. amb.	32,9	1,26
512	430613	2. amb.	2. amb.	11,2	1,38
518	455525	2. amb.	2. amb.	13,2	1,42
527	575126	2. amb.	2. amb.	16,9	1,39
548	720706	2. amb.	2. amb.	25,61	1,45
550	470913	2. amb.	2. amb.	63,24	1,42
552	585507	2. amb.	2. amb.	21,5	1,47
571	630601	2. amb.	2. amb.	44,9	1,47
579	750204	2. amb.	2. amb.	40,4	1,63
594	515906	2. amb.	2. amb.	21,1	1,25
599	460507	2. amb.	2. amb.	10,3	1,4
621	610407	2. amb.	2. amb.	9	1,77
622	740110	2. amb.	2. amb.	7,7	1,82
623	586213	2. amb.	2. amb.	34,7	1,76
624	420503	2. amb.	2. amb.	15,9	1,49
642	760722	2. amb.	2. amb.	21,4	1,59
644	450608	2. amb.	2. amb.	25,3	1,56
663	555211	2. amb.	2. amb.	17	1,42
669	710531	2. amb.	2. amb.	11,8	1,4
677	550325	2. amb.	2. amb.	20,1	0,79
685	756128	2. amb.	2. amb.	14,3	1,45
688	480228	2. amb.	2. amb.	9	1,63
704	555809	2. amb.	2. amb.	31	1,33
725	555408	2. amb.	2. amb.	16,3	1,58
731	790407	2. amb.	2. amb.	36,9	1,5
17	325308	3. amb.	3. amb.	21,2	1,49
18	886013	3. amb.	3. amb.	18,7	1,32
26	415104	3. amb.	3. amb.	24	1,55
45	876030	3. amb.	3. amb.	17,7	1,33
52	481005	3. amb.	3. amb.	23,1	1,54
74	700919	3. amb.	3. amb.	18	1,59
75	505329	3. amb.	3. amb.	37	1,67
90	445123	3. amb.	3. amb.	15,5	1,51
101	820811	3. amb.	3. amb.	18,3	1,56
104	480404	3. amb.	3. amb.	54,1	1,65
107	461120	3. amb.	3. amb.	31,6	1,66
120	700506	3. amb.	3. amb.	19,3	1,56

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
154	506120	3. amb.	3. amb.	22,6	1,6
169	545531	3. amb.	3. amb.	23,69	1,46
170	420315	3. amb.	3. amb.	71,95	1,66
175	686020	3. amb.	3. amb.	18,9	1,35
177	520424	3. amb.	3. amb.	18,7	1,47
202	735131	3. amb.	3. amb.	13,1	1,5
210	385309	3. amb.	3. amb.	15,7	1,51
224	471104	3. amb.	3. amb.	11,8	1,54
230	755621	3. amb.	3. amb.	23,1	1,45
245	825811	3. amb.	3. amb.	26,18	1,44
247	650521	3. amb.	3. amb.	17,04	1,46
282	465725	3. amb.	3. amb.	14,4	1,35
283	785728	3. amb.	3. amb.	11	1,4
284	540730	3. amb.	3. amb.	8,4	1,87
286	460121	3. amb.	3. amb.	11,6	2,02
302	560927	3. amb.	3. amb.	31,7	1,22
329	741217	3. amb.	3. amb.	17,1	1,5
331	495711	3. amb.	3. amb.	20,5	1,41
8	886013	3. den po	1. - 4. den po	31,3	1,65
24	876030	3. den po	1. - 4. den po	33,7	1,58
37	340103	3. den po	1. - 4. den po	19,5	1,4
38	481004	3. den po	1. - 4. den po	17,6	1,5
42	350428	3. den po	1. - 4. den po	19,6	1,34
57	505329	3. den po	1. - 4. den po	10,9	1,44
72	445123	3. den po	1. - 4. den po	17,2	1,56
73	615630	3. den po	1. - 4. den po	17,1	1,73
85	820811	3. den po	1. - 4. den po	21,9	1,37
86	480404	3. den po	1. - 4. den po	19,5	1,37
99	461120	3. den po	1. - 4. den po	34,6	1,63
100	471104	3. den po	1. - 4. den po	24,3	1,46
112	700506	3. den po	1. - 4. den po	13,8	1,42
128	825811	3. den po	1. - 4. den po	14,4	1,63
130	750526	3. den po	1. - 4. den po	31,7	1,62
131	385309	3. den po	1. - 4. den po	23,8	1,6
152	680930	3. den po	1. - 4. den po	12,4	1,6
168	520424	3. den po	1. - 4. den po	19,44	1,42
183	496105	3. den po	1. - 4. den po	12,4	1,74
191	605924	3. den po	1. - 4. den po	14,4	1,58
192	735131	3. den po	1. - 4. den po	16,3	1,46
234	460121	3. den po	1. - 4. den po	19,3	1,54
235	650521	3. den po	1. - 4. den po	12,9	1,62
243	620310	3. den po	1. - 4. den po	13,4	1,47

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
251	730603	3. den po	1. - 4. den po	16,45	1,36
267	465725	3. den po	1. - 4. den po	12,2	1,69
268	540730	3. den po	1. - 4. den po	20	1,69
269	785728	3. den po	1. - 4. den po	19	1,67
281	560927	3. den po	1. - 4. den po	15	1,49
290	871008	3. den po	1. - 4. den po	35,8	1,53
299	741217	3. den po	1. - 4. den po	15,7	1,52
311	581231	3. den po	1. - 4. den po	23,2	1,58
312	515512	3. den po	1. - 4. den po	19,3	1,58
325	476204	3. den po	1. - 4. den po	20,92	1,47
326	580417	3. den po	1. - 4. den po	26,2	1,39
340	515512	3. amb.	3. amb.	34,3	1,3
349	871008	3. amb.	3. amb.	20,3	1,49
351	580417	3. amb.	3. amb.	14,5	1,35
354	720509	3. amb.	3. amb.	30,7	1,39
355	476204	3. amb.	3. amb.	17,6	1,41
356	780803	3. amb.	3. amb.	30,5	1,44
357	456008	3. amb.	3. amb.	15,5	1,46
383	575215	3. amb.	3. amb.	21,8	1,36
389	435819	3. amb.	3. amb.	11,1	1,4
403	565717	3. amb.	3. amb.	10,13	1,39
429	571005	3. amb.	3. amb.	17,7	1,15
445	641103	3. amb.	3. amb.	19,7	2,55
457	515630	3. amb.	3. amb.	22,1	1,43
475	935373	3. amb.	3. amb.	15,5	1,35
494	526008	3. amb.	3. amb.	13,6	1,22
500	706214	3. amb.	3. amb.	17,7	1,3
507	625409	3. amb.	3. amb.	20,9	1,32
525	455525	3. amb.	3. amb.	17	1,36
526	430613	3. amb.	3. amb.	39,2	1,32
549	720706	3. amb.	3. amb.	19,32	1,47
560	585507	3. amb.	3. amb.	37,8	1,5
561	470913	3. amb.	3. amb.	23,1	1,63
592	750204	3. amb.	3. amb.	18,7	1,6
593	630601	3. amb.	3. amb.	9	1,59
600	515906	3. amb.	3. amb.	11,6	1,36
620	460507	3. amb.	3. amb.	10,4	1,67
629	610407	3. amb.	3. amb.	18,1	1,63
630	420503	3. amb.	3. amb.	18,7	1,61
632	586213	3. amb.	3. amb.	23,1	1,62
636	740110	3. amb.	3. amb.	14,6	1,59
648	450608	3. amb.	3. amb.	14,6	1,46

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
649	760722	3. amb.	3. amb.	15,5	1,5
673	555211	3. amb.	3. amb.	16,2	1,34
682	550325	3. amb.	3. amb.	12,7	1,33
690	756128	3. amb.	3. amb.	11,5	1,53
692	480228	3. amb.	3. amb.	9,3	1,62
693	710531	3. amb.	3. amb.	9,2	1,3
16	415104	3. den po	1. - 4. den po	33,1	1,51
62	700919	3. den po	1. - 4. den po	11,6	1,49
217	845709	3. den po	1. - 4. den po	12,8	1,49
338	780803	3. den po	1. - 4. den po	30	1,43
339	720509	3. den po	1. - 4. den po	31,8	1,38
366	465720	3. den po	1. - 4. den po	21,7	1,46
374	575215	3. den po	1. - 4. den po	17,31	1,54
379	435819	3. den po	1. - 4. den po	26,1	1,34
399	595211	3. den po	1. - 4. den po	28,48	1,21
414	700919	3. den po	1. - 4. den po	24,9	0,74
418	571005	3. den po	1. - 4. den po	29,1	1,6
424	821202	3. den po	1. - 4. den po	5,3	1,49
434	641103	3. den po	1. - 4. den po	18,26	1,41
443	515630	3. den po	1. - 4. den po	17,7	1,44
455	715713	3. den po	1. - 4. den po	25,8	1,42
456	530717	3. den po	1. - 4. den po	21,1	1,54
483	706214	3. den po	1. - 4. den po	25,9	1,27
487	625409	3. den po	1. - 4. den po	11,4	1,18
498	430613	3. den po	1. - 4. den po	28	1,17
509	455525	3. den po	1. - 4. den po	29,2	1,39
510	485523	3. den po	1. - 4. den po	22,9	1,47
523	451006	3. den po	1. - 4. den po	11,4	1,43
534	720706	3. den po	1. - 4. den po	40,73	1,37
535	470913	3. den po	1. - 4. den po	22,41	1,36
540	520615	3. den po	1. - 4. den po	20	1,44
547	585507	3. den po	1. - 4. den po	32,71	1,46
559	630601	3. den po	1. - 4. den po	19,9	1,62
578	640507	3. den po	1. - 4. den po	32,3	1,56
587	460507	3. den po	1. - 4. den po	41,5	1,51
588	515906	3. den po	1. - 4. den po	20,5	1,6
598	610407	3. den po	1. - 4. den po	12,8	1,51
611	740110	3. den po	1. - 4. den po	14,9	1,35
612	586213	3. den po	1. - 4. den po	23	1,4
616	420503	3. den po	1. - 4. den po	11,1	1,41
628	760722	3. den po	1. - 4. den po	14,7	1,6
641	450608	3. den po	1. - 4. den po	29,9	1,65

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
655	555211	3. den po	1. - 4. den po	27,8	1,38
660	710531	3. den po	1. - 4. den po	24,7	1,39
668	550325	3. den po	1. - 4. den po	14,4	1,39
675	756128	3. den po	1. - 4. den po	12,3	0,89
684	480228	3. den po	1. - 4. den po	14,5	1,53
698	555809	3. den po	1. - 4. den po	8,5	1,67
709	545124	3. den po	1. - 4. den po	15,5	1,43
713	556001	3. den po	1. - 4. den po	11	2,05
717	790407	3. den po	1. - 4. den po	32,5	1,87
721	555408	3. den po	1. - 4. den po	14,3	1,55
27	886013	4. amb.	4. amb.	42,5	1,42
76	700919	4. amb.	4. amb.	14,4	1,72
118	415104	4. amb.	4. amb.	28,1	1,44
136	481004	4. amb.	4. amb.	11,2	1,64
138	325308	4. amb.	4. amb.	25,4	1,61
176	545531	4. amb.	4. amb.	17,2	1,4
205	506120	4. amb.	4. amb.	19,3	1,54
246	461120	4. amb.	4. amb.	17,82	1,47
252	420315	4. amb.	4. amb.	23,27	1,35
254	480404	4. amb.	4. amb.	14,26	1,45
266	520424	4. amb.	4. amb.	10,9	1,77
270	686020	4. amb.	4. amb.	15,5	1,74
300	735131	4. amb.	4. amb.	18,9	1,35
315	465725	4. amb.	4. amb.	17,3	1,51
370	825811	4. amb.	4. amb.	45,53	1,43
347	741217	4. amb.	4. amb.	13,5	1,4
359	720509	4. amb.	4. amb.	19,5	1,73
360	616130	4. amb.	4. amb.	16,9	1,42
364	460121	4. amb.	4. amb.	20,1	1,41
368	650521	4. amb.	4. amb.	22,82	1,44
392	581231	4. amb.	4. amb.	11,1	1,3
393	515512	4. amb.	4. amb.	44,5	1,5
394	495711	4. amb.	4. amb.	25,7	1,33
397	456008	4. amb.	4. amb.	17,9	1,4
402	560927	4. amb.	4. amb.	24,05	1,42
405	780803	4. amb.	4. amb.	21,52	1,44
406	476204	4. amb.	4. amb.	14,03	1,43
407	580417	4. amb.	4. amb.	22,61	1,61
409	616130	4. amb.	4. amb.	32,7	1,39
430	435819	4. amb.	4. amb.	18,65	1,2
438	871008	4. amb.	4. amb.	33,56	1,44
464	540730	4. amb.	4. amb.	20,1	1,29

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
466	785728	4. amb.	4. amb.	23,7	1,36
467	571005	4. amb.	4. amb.	45	1,33
479	641103	4. amb.	4. amb.	18	1,26
490	515630	4. amb.	4. amb.	19,8	1,45
511	565717	4. amb.	4. amb.	15,6	1,38
536	935373	4. amb.	4. amb.	57,35	2,11
562	526008	4. amb.	4. amb.	23	1,46
564	706214	4. amb.	4. amb.	16,3	1,43
589	455525	4. amb.	4. amb.	53,3	1,46
602	430613	4. amb.	4. amb.	31,3	1,45
606	630601	4. amb.	4. amb.	27	1,42
650	470913	4. amb.	4. amb.	17,9	1,5
661	585507	4. amb.	4. amb.	19,7	1,64
687	750204	4. amb.	4. amb.	10,4	1,59
694	515906	4. amb.	4. amb.	6,9	1,45
700	420503	4. amb.	4. amb.	11,9	1,29
701	586213	4. amb.	4. amb.	20,3	1,35
702	450608	4. amb.	4. amb.	9,2	1,66
703	760722	4. amb.	4. amb.	44,2	1,36
724	480228	4. amb.	4. amb.	17,2	1,49
726	756128	4. amb.	4. amb.	19,4	1,63
727	720706	4. amb.	4. amb.	31,1	1,63
728	460507	4. amb.	4. amb.	16,7	1,58
729	710531	4. amb.	4. amb.	17,7	1,47
25	876030	4.den po	1. - 4. den po	21,4	1,56
182	545531	5. amb.	5. amb.	14,5	1,24
204	700919	5. amb.	5. amb.	15,4	1,49
367	506120	5. amb.	5. amb.	27	1,37
382	735131	5. amb.	5. amb.	17,3	1,29
391	741217	5. amb.	5. amb.	9,2	1,43
401	686020	5. amb.	5. amb.	27,36	1,34
404	465725	5. amb.	5. amb.	24,49	1,41
408	560927	5. amb.	5. amb.	20,33	1,45
410	650521	5. amb.	5. amb.	21,1	1,37
446	581231	5. amb.	5. amb.	28	1,53
447	456008	5. amb.	5. amb.	19,3	1,53
458	515512	5. amb.	5. amb.	24,7	1,37
459	476204	5. amb.	5. amb.	21,6	1,4
460	780803	5. amb.	5. amb.	18,8	1,37
461	580417	5. amb.	5. amb.	20,3	1,32
462	460121	5. amb.	5. amb.	21,7	1,28
465	720509	5. amb.	5. amb.	23	1,36

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
478	871008	5. amb.	5. amb.	26,5	1,39
543	571005	5. amb.	5. amb.	47,02	1,45
569	641103	5. amb.	5. amb.	24,4	1,51
580	515630	5. amb.	5. amb.	15,2	1,48
662	935373	5. amb.	5. amb.	22,9	1,55
678	526008	5. amb.	5. amb.	11,8	0,65
683	706214	5. amb.	5. amb.	9,6	1,42
689	470913	5. amb.	5. amb.	17,6	1,53
691	430613	5. amb.	5. amb.	10,5	1,53
730	750204	5. amb.	5. amb.	15,2	1,49
732	585507	5. amb.	5. amb.	12,9	1,53
193	545531	6. amb.	6. amb.	16,2	1,48
463	741217	6. amb.	6. amb.	21,5	1,35
708	470913	6. amb.	6. amb.	13,2	0,84
259	545531	7. amb.	7. amb.	11,6	1,4
369	545531	7. amb.	7. amb.	43,63	1,38
14	415104	po operaci	po operaci	21,1	1,43
22	876030	po operaci	po operaci	38,8	1,52
30	755421	po operaci	po operaci	16,3	1,59
32	340103	po operaci	po operaci	27,5	1,42
35	481004	po operaci	po operaci	23	1,42
40	350428	po operaci	po operaci	32	1,34
49	480521	po operaci	po operaci	23,6	1,42
55	505329	po operaci	po operaci	21,5	1,5
60	700919	po operaci	po operaci	50,5	1,46
68	445123	po operaci	po operaci	17,4	1,51
69	615630	po operaci	po operaci	39,1	1,5
81	820811	po operaci	po operaci	52,3	1,55
82	480404	po operaci	po operaci	19,4	1,6
95	461120	po operaci	po operaci	18,9	1,68
96	471104	po operaci	po operaci	50,4	1,53
109	700506	po operaci	po operaci	40,5	1,43
115	506120	po operaci	po operaci	18,2	1,41
122	825811	po operaci	po operaci	13,9	1,44
124	750526	po operaci	po operaci	17,5	1,58
127	385309	po operaci	po operaci	19,5	1,47
140	565721	po operaci	po operaci	59,7	1,51
142	545531	po operaci	po operaci	26,9	1,63
147	680930	po operaci	po operaci	16,8	0,63
151	420315	po operaci	po operaci	11,4	1,44
158	686020	po operaci	po operaci	20,3	1,47
164	520424	po operaci	po operaci	24,75	1,62

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
180	496105	po operaci	po operaci	13,5	1,41
186	605924	po operaci	po operaci	13,5	1,93
188	735131	po operaci	po operaci	12,1	1,69
207	401109	po operaci	po operaci	21,2	1,42
212	755621	po operaci	po operaci	24,4	1,48
214	845709	po operaci	po operaci	15,3	1,45
219	616130	po operaci	po operaci	15,4	1,41
228	460121	po operaci	po operaci	18,2	1,56
229	650521	po operaci	po operaci	12,8	1,44
241	620310	po operaci	po operaci	9,7	1,48
249	730603	po operaci	po operaci	25,1	1,36
257	465725	po operaci	po operaci	14,8	1,25
262	540730	po operaci	po operaci	19,8	1,33
263	785728	po operaci	po operaci	15,7	1,75
279	560927	po operaci	po operaci	11,9	1,35
288	871008	po operaci	po operaci	10,3	1,64
294	456008	po operaci	po operaci	23,4	1,48
295	741217	po operaci	po operaci	12,7	1,54
306	515512	po operaci	po operaci	65,7	1,38
320	476204	po operaci	po operaci	18,92	1,45
322	580417	po operaci	po operaci	16,18	1,54
333	780803	po operaci	po operaci	22,5	1,51
335	720509	po operaci	po operaci	15,6	1,5
363	465720	po operaci	po operaci	25,6	1,48
372	575215	po operaci	po operaci	15,15	1,59
376	435819	po operaci	po operaci	23,06	1,38
396	595211	po operaci	po operaci	12,7	1,41
412	700919	po operaci	po operaci	13,6	1,32
416	571005	po operaci	po operaci	29,4	1,6
421	821202	po operaci	po operaci	6,9	1,52
426	881161	po operaci	po operaci	24,4	1,51
432	641103	po operaci	po operaci	13,78	1,06
441	515630	po operaci	po operaci	15	1,62
450	715713	po operaci	po operaci	20,5	1,44
453	530717	po operaci	po operaci	50,3	1,49
469	935373	po operaci	po operaci	31,4	1,4
474	526008	po operaci	po operaci	26,3	1,39
481	706214	po operaci	po operaci	14	1,25
485	625409	po operaci	po operaci	15	1,27
496	430613	po operaci	po operaci	30,9	1,42
503	455525	po operaci	po operaci	15,1	1,31
506	485523	po operaci	po operaci	24,2	1,26

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
515	575126	po operaci	po operaci	21,5	1,44
521	451006	po operaci	po operaci	26,3	1,41
529	720706	po operaci	po operaci	39,6	1,34
531	470913	po operaci	po operaci	16,2	1,42
538	520615	po operaci	po operaci	19,82	1,39
545	585507	po operaci	po operaci	12,64	1,52
554	915404	po operaci	po operaci	31	1,47
556	630601	po operaci	po operaci	36	1,42
566	435119	po operaci	po operaci	23,1	1,48
568	750204	po operaci	po operaci	17,3	1,48
576	640507	po operaci	po operaci	31	1,47
582	460507	po operaci	po operaci	33,6	1,58
596	610407	po operaci	po operaci	16,8	1,45
607	586213	po operaci	po operaci	39,8	1,38
609	740110	po operaci	po operaci	22,1	1,39
614	420503	po operaci	po operaci	8,5	1,23
626	760722	po operaci	po operaci	38,6	1,4
634	715922	po operaci	po operaci	22	1,52
638	450608	po operaci	po operaci	29	1,47
646	585115	po operaci	po operaci	25,1	1,42
653	555211	po operaci	po operaci	12,6	1,44
657	710531	po operaci	po operaci	9,6	1,56
666	550325	po operaci	po operaci	6,1	1,42
671	756128	po operaci	po operaci	10,7	1,4
680	480228	po operaci	po operaci	11,3	1,29
696	555809	po operaci	po operaci	6,4	1,44
706	545124	po operaci	po operaci	16,2	1,3
711	556001	po operaci	po operaci	17,4	1,83
715	790407	po operaci	po operaci	11,1	2,1
719	555408	po operaci	po operaci	10	1,65
2	325308	po operaci	po operaci	21,2	1,6
6	886013	po operaci	po operaci	21,4	1,58
29	755421	před operací	před operací	17,8	1,55
31	340103	před operací	před operací	17,9	1,7
34	481004	před operací	před operací	17,8	1,41
48	480521	před operací	před operací	19,9	1,34
54	505329	před operací	před operací	25,7	1,45
59	700919	před operací	před operací	23,2	1,57
66	445123	před operací	před operací	12,7	1,49
67	615630	před operací	před operací	11,4	1,48
79	820811	před operací	před operací	26,5	1,69
80	480404	před operací	před operací	12,9	1,61

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
93	461120	před operací	před operací	20,6	1,52
94	471104	před operací	před operací	17,8	1,52
114	506120	před operací	před operací	25,1	1,45
121	825811	před operací	před operací	46,4	1,56
123	750526	před operací	před operací	11,4	1,44
139	565721	před operací	před operací	45,3	1,5
141	545531	před operací	před operací	23,1	1,52
146	385309	před operací	před operací	13,1	1,48
150	420315	před operací	před operací	13,2	1,6
179	496105	před operací	před operací	12,5	1,37
185	605924	před operací	před operací	12,4	1,56
187	735131	před operací	před operací	24,6	1,55
196	495711	před operací	před operací	18,3	1,46
206	401109	před operací	před operací	21,3	1,41
226	460121	před operací	před operací	22,4	1,45
227	650521	před operací	před operací	16,8	1,5
240	620310	před operací	před operací	13,4	1,49
248	730603	před operací	před operací	17,37	1,48
256	465725	před operací	před operací	16	1,45
260	540730	před operací	před operací	15,1	1,34
261	785728	před operací	před operací	16,6	1,44
278	560927	před operací	před operací	10	1,34
287	871008	před operací	před operací	22,6	1,57
292	456008	před operací	před operací	18,9	1,45
293	741217	před operací	před operací	14,2	1,49
303	581231	před operací	před operací	32,9	1,37
305	515512	před operací	před operací	33,6	1,42
319	476204	před operací	před operací	18,14	1,61
321	580417	před operací	před operací	23,9	1,6
332	780803	před operací	před operací	12,1	2,37
334	720509	před operací	před operací	42,3	1,09
352	881023	před operací	před operací	33,2	1,46
362	465720	před operací	před operací	12,5	1,48
371	575215	před operací	před operací	14,41	1,46
375	435819	před operací	před operací	18,48	1,36
385	565717	před operací	před operací	40,8	1,35
395	595211	před operací	před operací	9,9	1,35
411	700919	před operací	před operací	14,8	1,43
415	571005	před operací	před operací	23	1,6
420	821202	před operací	před operací	10,9	1,41
425	881161	před operací	před operací	13,2	1,45
431	641103	před operací	před operací	21,61	1,4

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
440	515630	před operací	před operací	24,44	1,65
449	715713	před operací	před operací	20,8	1,48
452	530717	před operací	před operací	29,4	1,43
468	935373	před operací	před operací	22,5	1,29
480	706214	před operací	před operací	13	1,37
484	625409	před operací	před operací	19,9	1,29
495	430613	před operací	před operací	25,6	1,18
502	455525	před operací	před operací	25,7	1,29
504	485523	před operací	před operací	12	1,22
514	575126	před operací	před operací	23,7	1,55
520	451006	před operací	před operací	11,1	1,34
528	720706	před operací	před operací	13,2	1,39
530	470913	před operací	před operací	25	1,37
537	520615	před operací	před operací	43,14	1,34
544	585507	před operací	před operací	23,14	1,44
553	915404	před operací	před operací	13,5	1,35
555	630601	před operací	před operací	23	1,46
565	435119	před operací	před operací	17,3	1,41
567	750204	před operací	před operací	34,4	1,39
575	640507	před operací	před operací	17	1,4
581	460507	před operací	před operací	27,9	1,72
583	515906	před operací	před operací	17,4	1,79
595	610407	před operací	před operací	22,2	1,41
604	740110	před operací	před operací	29	1,43
605	586213	před operací	před operací	32	1,45
613	420503	před operací	před operací	12,1	1,43
625	760722	před operací	před operací	16,8	1,76
633	715922	před operací	před operací	29,3	1,5
637	450608	před operací	před operací	18,6	1,66
645	585115	před operací	před operací	15,5	1,51
652	555211	před operací	před operací	38,4	1,44
656	710531	před operací	před operací	17,4	1,46
665	550325	před operací	před operací	6,7	1,5
670	756128	před operací	před operací	6,5	1,36
679	480228	před operací	před operací	19,1	1,47
695	555809	před operací	před operací	19,5	1,51
705	545124	před operací	před operací	14,1	0,81
710	556001	před operací	před operací	15,7	1,82
714	790407	před operací	před operací	12,3	1,69
718	555408	před operací	před operací	11,1	1,48
13	415104	před operací	před operací	39,2	1,52
21	876030	před operací	před operací	22,4	1,67

Zdroj: Vlastní

Číslo vzorku	Identifikátor	Časový bod odběru	Časové podskupiny	RNA (ng/μl)	Čistota 260/280
39	350428	před operací	před operací	24,4	1,43
108	700506	před operací	před operací	33,9	1,64
157	686020	před operací	před operací	25,5	1,57
163	520424	před operací	před operací	34,66	1,63
211	755621	před operací	před operací	24,4	1,5
213	845709	před operací	před operací	16	1,55
218	616130	před operací	před operací	11,9	1,52
1	325308	před operací	před operací	28,8	1,62
5	886013	před operací	před operací	19,2	1,52
341	581231			24,2	1,36

Zdroj: Vlastní